

VABA EESTLANE

Second class mail
registration number — 1089.

VABADE EESTLASTE HÄÄLEKANDJA

ILMUB IGAL TEISIPÄEVAL
JA NELJAPÄEVAL

Nr. 63 (3837) XXXX aastakäik

Teisipäeval, 25. augustil 1992 — Tuesday, August 25, 1992

Üksiknumbri hind \$1.00

Kokkulepe Ottawas

Peale aastaid kestnud vaidlemisi ja vastastikuseid süüdistusi on Kanada kõigi 10 provintsi peaministrid, pluss föderaalvalitsuse peaminister ja indiaanlaste (native peoples) esindaja jõudnud kokkuleppele nii uue senati, suurendatud koosseisuga alamkoja kui ka pärismaalaste omavalitsuse üle.

Õeldakse et Ontario peaminister Bob Rae mängis väga tähtsalt rolli just viimase küsimuse lahendamisel, pärast konverentsi mis kestis 12 tundi ja lõppes hilja neljapäevaõhtul (20. augustil). Seni oli indiaanlaste ja eskimode omavalitsusele just Quebec'i provintis vastu seisnud, kes ise rohkem iseseisvust soovivad, kuid „pärismaalastele“ seda lubada ei taha.

Uue kokkuleppe kohaselt saab Kanada uue valitava senati. Igast provintsisst valitakse kuus senaatorit ja igalt territooriumilt (neid on kaks) üks senaator — seega saab Kanada tuleviku-senat endale 62 liiget. Praegu on senatis 104 liiget, kõik määratud valitsuse poolt. Muuseas suureneb ka alamkoja (House of Commons), kus Ontario ja Quebec saavad uusi kohti — Ontario kohtade arv tõuseb 93-elt 117-le ja Quebec'i oma

93-elt 112-le, kusjuures Quebec'ile on garanteeritud vähemalt 25% alamkoja üldkohtadest (ka praegu on neil 25% kohtadest, uue jagamise järgi tõuseb see protsenti 27-le). Senatil ei ole vetoõigust seadusandluse kohta, ta võib vaid seaduse-eelnõu uueks läbivaatuseks tagasi saata, ütleb Willowdale esindaja Parlamendis, konservatiiv Charles Harnick (tsiteeritud Toronto Star'is). Senat on nüüd õigusepärase valitud kogu, kuid tema võim on väiksem kui varem — kõige tahtsamaks jääb ikkagi alamkoja. Lisab Ottawa-Rideau piirkonna parlamendiliige O'Neill: „Nüüd on kogu parlament otseselt valitav rahva poolt ja seega demokraatlikum kui varemalt. Nagunii ei taha keegi et Kanada lõhki läheks

(Järg lk. 8)

Kanada suurnäitus avati

Möödunud kolmapäeval avati Torontos Canadian National Exhibition (CNE) väga arvuka osavõtjaskonnaga, kuna kuulus Coca-Cola kompanii maksis omalt poolt kõigi eest sissepääsu.

Näitusele oli antud side Kanada 125. juubeliaastaga, kuna korraldajad leidsid, et see oli suurepärase sündmus Kanada juubeliaasta tähistamiseks. Veei oli olümpiamängude aasta puhul väga ulatustlik spordialane näitus Erin Maxx Olümpia Sportsplex, kus toimuvad sporditeemalised näitused ja võistluseniemised; kohal on

ka olümpiamängudest osa võtnud sportlasi.

CNE tänavuseks välisriigiks, kellele on rohkem ruumi ja tähelepanu antud, on Ungari, pealkirja all „Hungary Heartland“ (Ungari südamaa) International Building'is. Sinna on ungarlased

(Järg lk. 9)

Vene soomusmasinad Eesti tänavail. 20. aug. möödus 1 aasta Eesti Vabariigi taasiseseisvumisest (vaata ka meie tänast juhtkirja). See foto on võetud Peeter Pikkuri poolt 19. aug. 1991

• MIAMI (Reuter) — Üks Miami TV-jaam teatas möödunud neljapäeval, et USA valitsus kavatseb Kuuba liidrit Fidel Castrot kohtusse kaevata uimastite-vedamise ja smugeldamise toetamise eest. Castro on eitanud, et tal droogide-smugeldamisega midagi tegemist on,

kuigi mõned aastad tagasi müüdis ta kindralid selle eest kohtu alla anti. USA prokuröridel oleval mitmed tunnistajad, kes võivad kohtus ilmutada ja rääkida Castro sidemest süüdimõistetud Panama endise diktaatori ja uimastite-smugeldaja Noriega ja Medellini (Colombias)

kartelliga, kes maailma kokaiin-turgu valitsevad ja Kuubat vahe-maadumise-jaamana kasutavad, mis ei saaks ilma Castro tead-mata juhtuda. Neil olevat ka olemas foto, mis näitab Noriegate ja Castrot omavahelistel nõupidamisel.

Õpetaja G. Piir siirdub kodumaale Tallinna Kaarli kogudust teenima

ÕPETAJA GUSTAV PIIR'I LAHKUMISJUMALATEENISTUS

toimub Peetri kirikus pühapäeval, 20. sept. 1992 kell 11 hommikul

Teenistusele järgneb kohvilaud. Kõik kutsutud

Peetri kogudus võtab vastu ja kviteerib eriannetusi õp. G. Piiri usulise töö toetamiseks Eestis. Annetusi võib teha posti teel või isiklikult büroos ja jumalateenistustel.

EESTI VABARIIGI

PRESIDENDI JA RIIGIKOGU VALIMISED

„ISAMAA – EESTI TULEB TAGASI“

ERSP ja VALIMISLIIT „ISAMAA“ POOLT KORRALDATUD

VALIMISKOOSOLEK

Toronto Eesti Maja suures saalis
neljapäeval, 27. augustil, kell 19.30

Sissepääs – vabatahtlik annetust

Kanada kindral-kuberner Ramon John Hnatyshyn saabumas CNE-d avama. Foto: H. Oja

VABADE EESTLASTE HÄÄLEKANDJAD

VABA EESTLANE

VÄLJAANDJA: OÜ Vaba Eestlane,
120 A Willowdale Ave., Willowdale, Ont. M2N 4Y2

FREE ESTONIAN

PUBLISHER: Free Estonian Publishers Ltd.
120 A Willowdale Ave., Willowdale, Ont. M2N 4Y2

Tegevtoimetaja: Arvi Tiinis.

Toimetuse kolleegium: Karl Arro, Olev Träss, Hannes Oja.

TELEFONID: toimetust 733-4550, talitus (tellimised, kuulutus, ekspeditsioon) 733-4551 avatud esmaspäevast reedeni 9-3-ni. Fax (416) 733-4550.

Tellimishinnad Kanadas: ajalehe tariifiga aastas \$81.—, poolaastas \$46.— ja veerandaastas \$26.—, kiripostiga lisandub postikulu — vastavalt \$150.—, \$81.—, \$43.—.

Tellimishinnad väljaspool Kanadat: aastas \$105.—, poolaastas \$55.— ja veerandaastas \$32.—. I klassi posti ja lennuposti hinnad vastavalt — USA \$150.—, \$80.—, \$43.—, mujal välismaal \$178.—, \$96.—, \$53.—.

Aadressi muudatus \$1.— — Üksiknumbri hind \$1.00.

Kuulutusleht hinnad: üks toll ühel veerul: \$7.00, esiküljel \$9.00, pluss 7% (GST) Kanadas.

Kuulutus võetakse vastu nädala esimesse ajalehte kuni reede hommik. kella 10-ni ja nädala teise ajalehte kuni teisip., homm. kella 10-ni. Väljaspool tööaega: Leida Marley tel. ja fax 223-0080.

20. AUGUST 1991

Kuigi 20. august kuulub vastuvaldmattul Eesti riiklike suurte tähtsusega riita, et pühendatud sellele päevale Välis-Eestis erilist tähelepanu. Nagu teame, avaldas Eesti Vabariigi Ülemnõukogu sel päeval mõõdnud aastal oma otsuse Eesti riiklikust iseseisvusest, mis oli põhilise tähtsusega samm N. Liidust täielikult lahku löömiseks. Nii nagu 1918. aastal kasutati ka seekord Eestis tekinud võimutühimikku oma rahvuslike aspiratsioonide teostamiseks: 74 aastat tagasi varises Eestis võõras võim venelaste taganemisel ja sakslaste edastungil lühikeseks ajaks kokku ja 1991. aastal nõrgestas Moskvas 19. augustil alanud konservatiivsete kommunistide mässakutsed, mis tugevasti Mihhail Gorbatšovi vanuka rezhimii alustalaid, et Eesti rahvaesindus koostöös Eesti Kongressiga pidas seda sobivaks momendiks Moskva ikke maharaputamiseks.

Ülemnõukogu deklareeris, et tema otsuse aluseks on Eesti Vabariigi järjekoheselt rahvusvahelise õiguse subjektina, 1991. aasta 3. märtsil toimunud rahvahääletus Eesti Vabariigi riikliku iseseisvuse taastamiseks ja N. Liidu organiseeritud riigipöörde katse, mis on teinud võimatuks Eesti Vabariigi riikliku iseseisvuse taastamise N. Liiduga kahepoolsete läbirääkimiste teel.

Otsuse sisu oli kokku võetud kolmes punktis, millest esimene kinnitas Eesti Vabariigi riikliku iseseisvust ja töötas taotleda Eesti Vabariigi diplomaatiliste suhete taastamist, teine punkt tegi otsuse Eesti Vabariigi põhiseaduse väljatöötamiseks ning rahvahääletusele panemiseks, milleks lubati moodustada Põhiseaduslik Assamblee, mille koosseis kuulundatakse delegeerimise teel Eesti Vabariigi kõrgeima seadusandliku riigivõimuorgani Eesti Vabariigi Ülemnõukogu ning Eesti Vabariigi kodanikkonna esinduskogu Eesti Kongressi poolt. Eesti Vabariigi parlamendi valimised uue põhiseaduse alusel lubati läbi viia 1992. aasta jooksul.

Sündmuste käik 1991. aasta 20. augustist kuni seni ajani kinnitab, et Ülemnõukogu otsuses

deklareeritud punktid on järkjärgult tähtsusest ühest teisele otsuse viimasesse faasi — Eesti Vabariigi parlamendi valimiste, mis teatavasti toimuvad 20. septembril. Kuigi Ülemnõukogu moodustamisel aluseid ja tema tegevust pidevalt on kritiseeritud, peame siiski tunnustama, et aastapäevad tagasi tehtud otsuse tulemusena olemine saanud nii lääneriikide kui ka Venemaa diplomaatilise tunnustuse ning jõudnud uue põhiseaduse koostamiseni ja selle vastuvõtmiseni, mis loob alused kindla riikliku struktuuri moodustamiseks ning nõukogudeliku pärandi maha matmiseks.

Nüüd, mis mõõdnud aasta 20. augusti sündmuste ja praeguse ajaperioodi vahele on tekkinud juba teatav distants, kerkib Ülemnõukogu otsus kindlamate ja selgemate kontuuridega meie pilkude ette. Ei ole ilaldus, kui seda samu iseloomustada erakordselt julgelt, kuid tihti ka desperaatselt aksioonina. Arne unustame, et 19. augustil 1991. aastal Moskvas alustatud riigipöördekatse oli veel käigus ja maha surumata kui Eesti Ülemnõukogu oma otsuse tegemiseks kokku tuli. Mäss likvideeriti Venemaa presidenti Boris Jeltsini julge esinemise ja isikliku vahelesekkuks tulemusena kolmandal ülestõusu päeval, kuid kõigutas siiski niivõrd mõjuvalt Balti riikide suveräänsuse ja iseseisvusega edasi-tagasi mänginud N. Liidu president Mihhail Gorbatšovi rezhimii ja N. Liidu imperialistliku süsteemi tugsambaid, et president kaotas oma koha ja imperium varises rusedana kokku.

Kättevõidetud iseseisvus ei ole viinud tiiresti ja üle-õl kõigi lootuste ja unistuste täitumiseni ning normaalse elu organiseerimine võtab rohkem sega kui seda esialgu arvati ja kalkuleeriti. Kuid eestlased ei ole alumeised, kes üle elavad raskest ja pettumusest. Seda olukorda jagavad kõik kommunistliku süsteemi ja terrorrežimii kütisist püüdnud rahvad, mõned isegi palju valedamat kogemustega ning suuremate kaotustega ja pingutustega

Eesti krooni noteeris esimesena Soome

Soome Kansallis-Osake-Pankki (KOP) alustas 13. augustil esimesena Lääne pankades noteerima Eesti krooni (EEK) ja ka tegema operatsioone Eesti valutauga.

Soome Kansallis-Osake-Pankki aspresident Tapio Aho teatas, et tema pank pakub klientidele võimalust teha arveldusi Eesti kroonides ja samuti maksta kroonides Eesti firmade poolt esitatud arveid.

Hr. Aho sõnul toimuvad kroonidega tehingud läbi Tallinna Hansapanga, mis krediteerib Kansallis-Osake-Pankki krooniarvet.

Eesti krooni kurssi arvutatakse lähtudes Saksa ja Soome margi kurssist, kusjuures arvatakse, et Eesti krooni kurss on seotud kindlalt Saksa margi kurssiga.

Soome Kansallis-Osake-Pankki ostab Eesti kroone kursiga 1 EEK = 0.340 Soome marka (FIM) ja müüb 0.344 (FIM) eest.

Kansallis-Osake-Pankki konurent pangandusturul Soomes, Suomen Yhdyspankki (SYP) kavatses juba septembri avada oma esinduse Tallinnas. Samuti suurim Soome pöaveal, "Helsingin Sanomat" on hakanud avaldama Eesti krooni kurssiseisu.

Soomele on järgnenud ka Rootsi ning "Forex-Valutaväxling", mis tegeleb valuutavahetusega, alustas äsja Eesti krooni ostmist ja müüki turistidele.

Küllap peatselt järgnevad ka teised Euroopa riigid, USA ja Kanada!

Balti riigid paluvad ÜRO-poolset abi

New Yorgist TT vahendusel teatati, et keskendalal pöörusid Eesti, Läti ja Leedu ametlik Ühinenud Rahvaste Organisatsiooni poole seoses endiste Nõukogude Liidu vägede jätkuva viimiseisega iseseisvate Balti riikide territooriumitel.

Kirjas, mille Balti riikide esindajad saatsid ÜRO peasekretäri Boutros Boutros-Ghali'le, palutakse, et septembri algaval ÜRO Peassamblee järjekordsel istungil võetaks päevakorda ka küsimus, mis käsitleks võõraste vägede viimist Balti riikide territooriumitel, kes ohustavad stabiilsust nimetatud regioonis.

Sellest kirjutab ka Svenska Dagbladet.

Stockholm, 21. aug. 1992.a.

HEIKKI H. TANN

Balti riikide seadused on liberaalsemad kui Rootsis

Nii ütles teisipäeval Rootsi peaminister Carl Bildt Rõnnes, kus toimus Põhjala- ja Balti riikide peaministrite kohtumine.

Näiteks venelastele on võimalus saada kodakodust Eestis palju kergemini kui Rootsis, kuid sejuures ei suhtu augi Rootsisse kui ehadenokraatlikusse riiki.

Selline oli peaminister Bildti vastus ajakirjanikele, kes esitasid kriitiseerivad küsimusi Balti riikide kehtivate seaduste kohta, mis käsitlevad kodakoduse saamist.

Hr. Bildti arvates on see probleem rohkem psühholoogilist plaani, kuna venelased olid kuni siiani pidanud end ülevaalt Balti riikides, kui häärsarhvas ja neil on nüüd raske leppida sellega, et nad on praegu iseseisvunud Balti riikides rahvusvaheliseks.

Vaide, et venelasi diskrimineeritakse Balti riikides, on fabritseeritud Moskvas, millel ei ole mingit katet ja millest on hästi teadlik ka Euroopa Nõukogu.

Surmanuhtluse kohta Balti riikides ja Venemaal ollakse arvamusel, et see kaotatakse tulevikus ära — ning abianidmist Balti riikidele ja Venemaele see ei takista.

Samas noteeris Carl Bildt, et Venemaa on juba valikselt alustanud oma väoade väljaviimist Balti riikidest, mis on Venemaa

maale Helsingis, Euroopa Julgeoleku ja Koostöö Konverentsil avaldatud surve tulemus.

Nimetatud pressikonverentsil tegi veel ootamatu ja huvitava ettepaneku Leedu peaminister Aleksandras Abisalas Põhjala riikidele, kellelledet tal palus abi Balti riikide kaitsevägede ülesehitamisel.

Stockholm, 19. aug. 1992.a.

HEIKKI H. TANN

Lühiaudised

• MOSKVA (CP) — Moskvalased kes kaitseisid Vene parlamendi aasta tagasi toimunud mässakatsel kogunesid 20. augusti õhtul, et demonstreerida demokraatia eest ja nimel. Peaminister Jegor Gaidar pidas kokkutuleku, millest tuhanded inimesed osa võtsid, kõne milles ta ütles: „Teie tõttu, te vahvad Moskva kodanikud, meie armastatud Venemaa on oodata helget tulevikku.“ Paljud kangelased said lilli ja rahvas marssis loosungite all: Elagu Vaba Venemaa!

• LONDON (Reuter) — Iraagis mõisteti ilhele Briti kodanikule 7-aastane vanglakaristus, sest ta olevat illegaalselt Iraaki sisenenud. 33-aastane Paul Ride, kes töötas Kuveidis tollitöötajana alal, kadus 28. juunil. Briti valitsus avaldas tugevat protesti, öeldes et Ride arvatavasti

Zhirinovski partei piketeerib Eesti Moskva-saatkonda

Laupäeva hommikul piketeerisid 5–6 N. Liidu Liberaal-Demokraatliku Partei liiget Eesti Moskva saatkonda. Umbes tunni aja jooksul piketeerisid zhirinovskilased saatkonda, siis mindi aga Eesti konsulaadi juurde, mis asub kõrvaltänaval.

Liberaalide esindaja selgitas piketi ümberpaigutamist järgmiselt: „Konsulaadi juures on rahvast rohkem. Pole mingit mõtet piketeerida paljastele loontele.“ Piketeerijad kandsid iseeneselt: „Eesti venelased — me oleme teiega!“ ning skandeerisid hüüdlasid.

Piketeerijatele pidi esinema ka partei liider Vladimir Zhirinovski, ent tema kõne jäi teadmata põhjustel ära.

N. Liidu liberaalid kavatsavad saatkonna piketeerimast jätkata kuni 5. augustini.

(BNS)

• Laupäevast, 6. augustist alates on siis piirile jäänud ainult Eesti omad piirivalvurid. Piirivalvemeetodid on kinnitanud, et merepiiri kaitsemiseks ollakse ka valmis. Vähemalt kõikide laevade liikumised territooriumetesse ning sisenemised sadamatesse ollakse võimalised fikseerima. Tegelikult ongi mehed merel juba mitu kuud vahti pidanud ja ega Vene ametivennad end Eesti valimisega enam koormanud olegi.

Küsimused aga jäävad. Piirivalvemeetodid peadirektori Andrus Ööveli paneb muretsesema eelkõige meeste nappus, tõttavalt ju nii mõnedki õppekeskused vähendatud koormusega. Ja kuigi Eesti ei kavatsa tulevikus rakendada „kubus piiride“ süsteemi, mis meile minevikust hästi tuttav, nõuab piiri valvamine ometi hulgaliselt tehnilisi vahendeid — radareid, vaatlusaparatuuri, vahelaevu ja muud. Raha pole aga laialt raisata.

Vene piirivalvurid on siis laupäevast alates küll tegevusel lõpetanud ning reididele enam ei lähe, aga kodumaael naasmisele ei paista neil ka kiire olema. Viimast Eesti—Vene läbirääkimisi võorli Lohusalus ei tahetud kuidagi nõustuda meie delegatsiooni ettepanekuga 1. jaanuariks koju sõita. Kuigi tööd oleks seali küllaga.

Küsimused jäävad. TIIT TAMBI (R.H. 3. aug.)

kidnapati. Samuti lubas Briti valitsus toetust Lõuna-Iraagi sihtidele, kes viimastel ajal jälle Saddam Husseinil kaardi-väelaste rünnaku alla on langenud.

• DAMASKUS (AP) — Araablaste juhtivad isikud kohtusid siin Süüria pealinna, et kindlaks teha kes järgmisel nädalal Washingtoni Lähis-Ida Rahvaläbirääkimiste konverentsi sõna võtavad. Araabia-maade peaministrid pidasid nõu ka 10-miljardi dollarise laenu-garantii üle, mida USA valitsus Iraakile on lubanud. Nad kahtlevad, kas USA valitsus saab enam „ausaks vahendajaks“ olla, kui nii selgelt Iraakile oma poolehoidu näitavad.

KARL ARRO

Kommentaariid Hirmule ajab

Põllumajandustootmise langus ajab hirmu peale. Ajab sellepärast, et see aina jätkub ja üha kiirenevas tempos. Kui seni oli langus veel üsna arusaadav ja argläpnev nähtus, siis praegu on tõsine mure, et aasta pärast on tagasihiline katastroofiline. Ekspordivõimalused kahanevad, siseturu vajaduste rahuldamine halveneb. Sellele järgneb loomulik järjekordne toiduainete hinnade tõus, millega tõuseb elukallidus. Me pole kaistud ka haiguste ja taudiide eest, sest pole enam mingisugust toiduainete kvaliteedi kontrolli süsteemi.

See on sõngevõitu äärmiselt põllumajanduskommentaariid, kuid pole parata. Äärmiselt arvud on veelgi süngemad. Tänavusest väljaikaldusest, külmavõetud kartulipealest ning kollavetastest karja- ja heinamaadest on juba räägitud ja kirjutatud. Tehtud on esimesi prognoose. Teravilja kogutoodang tuleb igatselt 1 miljoni tonni asemel ilmselt 420 000–460 000 tonni, kartulisaak arvatavasti veelgi väiksem kui nulli (kuigi ka see ei viimase 100 aasta kõige viletsam). Heina nideid küll üsnasti. 20. juuliks oli ühis- ja riigimajandites heina nidelat 229 700 hektarilt, aga kuiva heina ja kuivsilu saadi napilt. Heina on muldsega võrreldes 53,1% ja kuivsilu 43,7%. Silo veel peaaegu polegi, ainult 9,3% muldsest kogusest. Kui ädal ei kasva, siis juurde ei tulegi.

LOOMAKARI AINA VÄHENEV

Huvitav on aga see, et seni varutud sõdade kogused ühe veel ühe oleva looma kohta näevad aruandes päris kenad välja: 552 sõdõhikut ühe tinglooma kohta, 43 sü ehk 8,5% rohkem kui mõõdunud aastal samal ajal. Loomulikult on see illusioon, sest loomi on palju vähem kui mullu. Ja karta võib, et nende vähenemine II poolaastal veelgi progresseerub (sõdanappu teotü).

Käesoleva aasta 1. juulil oli muldsega võrreldes veisekari vähenenud 525 000 pea jagu (8,4%), sealhulgas lehmi 19 000 (samuti 8,4%). Seakari kuivas kokku koguni 179 300 pea võrra (22,5%), kodulindude arv aga langes 4,6 miljonit 3 miljonile ehk 35,1% võrra.

Ega esmapilgul need arvud olegi eriti kohutavad. Kuid meenutagem, et see karja kahenemine algas juba 1989. aastal, s.t. ajal, mil me isamaalaste laulde ja sinimustvalgete lippudega andsime ustasvannet oma väikesele kodumaale. Sellest ajast alates me aina taganeme. Taganeme hõppealust, et hoogu võtta. Ja kui kunagi hüpet alustamegi, siis ilmselt oleme sellest pikast hoojooksust niivõrd väsinud, et korraldiku hüpet helgemasse tulevikku ei tulegi.

Kolme ja poole aastaga on Eestimaajandite loomakarjades kadunud üle 136 000 veise, sealhulgas 51 500 lüpsilehma, ja 434 000 siga. Vastuäide, et milleks viri-seda, nüüd meil ei ole vaja enam suurt N.L.I toita, me pole enam Liidu sealat, ei pea päris palik, sest hooaegst vähenenud ka kõigi allesjäänud produktiivloomad toodanguniatjad. Käesoleva aasta I poolaastal vähenes, võrreldes mullusega, lehmade keskmine piimatoodang 13,7%, numveiste

ARBITRATORS SOFTWARE INC.

Kõige soodsamalt ja kiiremini saadab

RAHA EESTISE

(CAN & US \$\$\$, Eesti kroonid)

Eesti Kanada ühisfirma ASTRODATA

3 Treadgold Cr., Don Mills, Ont. M3A 1X1

Tel. (416) 445-8544, Fax 445-8430, ERIC RANNU

KÄTTETOIMETAMINE GARANTEERITUD

keskmine ööpäevane kaaluviie 16% ja numisigade kaaluviie 21,6% vähem. Aga kasuligi peab ju ometi piir olema? Piir, mille ületamisel peame hakkama Eestimaa impordi lõhvi- ja piimaasaadusi.

Üks võrdlimes optimistlikult koostatud prognoos väidab, et tänavu toodetakse veel Eestimaa 150 000 tonni liha eluskaalus (1989. aastal 325 200 t) ja 800 000 tonni piima (1989. aastal 1 277 200 t). Need arvud on aga kriitilisele piirile ilmselt juba kaunis liigilad.

Hea loots, et tulevad talud ja toidavad meid ära, on järjekordne illusioon. Mõõdunud aasta taluaruannete arve vaadates võib veenduda, et ainult 57% praegustest taludest tegeleb loomakasvatusega tootmisega. Ja see kogus on veel niivõrd tülilene, et ei tasu üldse mainimist. Aga olgu, nime-tas siiski: liha 1,4% riigi kogutoodangust ja piima 2,4%.

Kui katsuks uuesti hoo sisse saada?

Niisilt, albat taganemisest. Aeg on hakata hoogu võtma. Muidugi on tempo esialgu nigei. Maareformi käigis nagu vaese mehe puutelehtedega vanker teel, põllumajandusreform on peaaegu peatunud, ühistevõrgu alustamiseks vajaliku seaduse eelnõu tiirleb Toompea käänlisest koridoridest, kinnisvaraseaduse eelnõu variante on mitu ja ilmselt signibele meil veelgi juurde, kohalikel omavalitsustel (valdadel) puudub võim ja raha, jne, jne.

Ega majanduse poole pealt lugu pole parem. Kroon küll kehtestati, aga käima ei ole teda veel pandud. Põllumajanduse väljamaksmata miil-jardist on nüüd saanud küll mil-jonid, aga ega sellepärast veel võigu ei ole taastud. Pakutakse laene, kuid mürksoolaste intresside-dest. See on täiesti loomulik, sest veel ei ole põllumaestel oma panku. Hüpeteegipanga loomise päberid ringtegelav valitsusorganite-dest. Nagu vanasti, on ikka vaja tohtu ar vordi kooskõlastada, põhjendada, tõestada ja lunda. Ühispangad on samuti alles tiisoi-me seissuses. Siiski, nüüd asutakse sõeluma põllumajanduse subsidie-rimise sõkaid. Vist tõesti sõkaid, sest seni riigieelarves veri ei paista olevat (kuna räägitakse ju aina aukudest).

Ometi oli aga kuulda, et valitus olla arutanud maareformi ja põllumajandusreformi kiirendamiseks küsimusi. On hea, et valitus astasi aru sai, ja veel parem oleks, kui sellest arutamist ka maarahvale aru antaks.

Nüüd aga paistab, et tuleb järjekordne kriisikomisjonide periood. Kas ka põllumajanduses? Reformi-komisjonid selle tähtsa majandus-haru puutimiseks on juba loodud. Aga kui need oma asjaajamisega toime ei tule, siis tuleb teha ka

Valimismärkmeid

„Päevalhes“ (nr. 164) kurdab Toomas Alatalu Uno Ruusi ebaõnnestunud presidendikandidaadiks saamise üritamise üle, kel ei õnnestunud vajalikku allkirjade arvu koguda. Ka olevat talle üksikandidaadiina mitmeid takistusi tehtud. Valimisestade ühe pea-autori sõnade järgi oli üksikandidaatide lisamine olnud vaid sõnakõlksuks ja Läänese näitamiseks.

U. Ruus oli taotlenud ajapiken-dust allkirjade kogumiseks, kuid seadus ei teinud erandit. Ajakirja-nik ütleb, et probleem on ka laiem, Uno Ruus on üks esimesi eestlasi, kes otsustas kohaliku poliitikasse tulla ja talte tehti ülekohtu. Ta arvab, et võibolla see oli tehtud märguendana — ärge toppide oma nina igale poole.

Ajakirjanik ütleb, et kodumaa rahvas saanuks suurepärase ette-kujutuse sellest, mismoodi üks Läänest tulnud mees oma valimis-kampaania korraldab, mismoodi Läänedemokraatia realiseerimine välja näeb. Kui Ruusil oleks ajapikendust antud, sellega pikene-nuks agitatsioonikampaania välis-estlaste hulgas.

Õnneks on siiski olemas murr-päesestlasi, kes tulid kodumaa-le Läänemaist valimis-kampaaniat korraldama.

Eestis on arvukate valimisühen-duste hulgas valimisühendus „Halastus“, kes tegi kõigile valimisliitudele ja ühendustele ette-paneku, ühiselt asuda taastama Eestimaa elanike töötatet ja loo-dab seda taastamissoovi leida ka teiste valimisliitude ja ühenduste programmidest ühise tegevussuuna-na. Oma ettepaneku ei püü-dvat valimisühendus „Halastus“ avaldada survet, vaid ulatavat käe ühistevõrgu Eesti põhiproblee-mide lahendamisele.

MÜÜA EESTI KODUS

Ühe magamistoaga korter, koos parkimisega.

Palutakse helistada

(514) 695-1488, Helle Kraav

kriisikomisjonid. Ainult et selliste komisjonide kauaaegne praktika nätab, et siis tuleb juba varsti ette valmistada ka likvideerimise komisjonid (põllumajandusliku toot-mise likvideerimise komisjonid).

Nojah, eks siis kuluvadki need Ameerikast ja Kanadast ning ka mujalt maailmast saadetavad hu-manitaarabi toidupakid marjaks ära. Võt hakkame hoopis Prantsuse saia, Taani võid ja sinki ning Hollandi aedvilja sööma? Paraku ei lähe see viimane plaan läbi, sest meil ei ole raha. Ja enne on vist tarvis astuda Euroopa Ühendusse. Kuid sinna pääsemiseks tuleb teha veel tublisti tööd. Eriti tänavu, sellel nii õnnetus viljaikalduse aastal.

ANTS TÕNISOO

Valimisliit „Eesti Kodanik“ ALGATUS

Osalusdemokraatia kui Eesti oma tee

Rahva heaolu sõltub esmajärjekorras juhtimisest. Demokraatia tingimustes, kus võim on rahvas, tuleb rahval endal korraldada riigi juhtimine. Juhtkond peab töötama rahva heaks!

Kuna riiklik süsteem on korras ära, on igal pool tõkkes end, taketud ka välisabi ja investee-ringute tegemine. Sellises olukor-ras me ei saagi alustada oma riigi taastulehitamist.

Oleme omaks võtnud demokraatliku süsteemi, kus kandidaadid pakuvad ennast ise, lubades täita meie soove. Peale valimist laseme oma mugavuses neid omal kiil tegutseda. Rahva passiivsus põhjuseks on ka objektive info-matsiooni puudus ühiskonnas tege-lust seisundist ja arengu võima-lusest. Kui juhid ei tööta rahva heaks või kasutavad oma positi-oni isiklike huvide, ei jää rahval muud üle, kui oodata, millal nende aeg täis saab. See tsükkel kordub üha uuesti ja väljapääs pole näha.

Rahva passiivsus ei anna kannata-vat ka suurte demokraatlike tra-ditsioonidega riigid, sealhulgas Kanada ja USA. Ilmselt on tege-mist esindusdemokraatia üldise kriisiga tänapäeva maailmas. Eestile võib rahva vähenemine ja eba-teadlik osavõtt riigi juhtimisest saada praeguses kriisi-olukorras saatuslikuks. Rahva tahte avalduse kaudu Riigikogu kan-didaatidele saaksime probleemi la-hendatud. Selle protsessi käivitami-seks on moodustatud algatus-toimkond, mis läheb laiali peale esinduskoja moodustamist. Alga-tustoimkonna ülesandad on:

- töötada välja vajalikud põhisea-duse täiendustepanekud ja seaduseelnõud,
- Leida Riigikogu kandidaatide hulgas need, kes on nõus muuda-tusi läbi viima,

• aidata kaasa kodanike komitee-de taastelustamisele ja Algatuskogja valimistele.

Algatuskogja ülesanne on rahva murede ja probleemide teadvusta-mine ning nende lahendamise algatamine seadusandlikul tasandil, riigi- ja valitamisorganite tegevuse analüüs ning rahva info-meerimine. Algatuskoda on avatud kõigile, kes tahavad aktiivselt osaleda selles omaalgat-uslikus liikumises. Eesti taastulehi-tamiseks omaalgatuslikul alusel luuakse programm. Pro-grammi juhib töörühm koostöös Algatuskogja. Liikumise laiem eesmärk on rahvusliku perspekti-ivi kujundamine, mis ühendab ja seob eestlasi üle maailma. Selle rahvusliku uhkuse ja väärkuse taastelustamine ning tingimiste loomine rahva heaolu paranemi-seks.

Põhiseaduse referendumi läbi oleme sattunud olukorda, kus Eesti riik ei ole veel taastatud, rahval aga juhib seadusega antud võimalus seda teha. Viimase referendumi andsime end tead-mata ära oma õiguse riigi juhtimi-sele kaasa rääkida. Selle vabahtu-liku loovutuse tulemus on olemas-oleva seadustuse kinnistumine. Eesti Rahva Algatuskogja loomise läbi saaksime selle olulise puu-dest põhiseaduses kõrvaldada. Eestil avaneb ainulaadne võimalus kujuneda osalusdemokraatia alga-tajaks maailmas. Võib-olla see ongi EESTI OMA TEE!

Valimisliit „Eesti Kodanik“

JAMES TATE

PLUMBER

Torude panemine ja igasugused parandused • Industrial • Commercial • Residential
Helistage 751-4385

ERSP Riigikokku!

Selleks et toetada ERSP osale-mist Riigikogu valimistel, loodi Toronto Eesti Ühispangas arve #9263-0. Arvele on laekunud esime-kase kahe nädala jooksul üle \$6000. Sellest on ka juba 5800 ERSP'e Eestisse saadetud.

Anetatjad on olnud: Alfred Molle — 100, Karl Nerska — 100, Aadu Randpalu — 50, hr. ja pr. V. Salurand — 100, Linda ja Martin Tamm — 50, P. Osko — 50, Karl Laantee — 50, Steffi Michel — 100, Nina Teters — 50, Laas Leivar — 50, Arnold ja Peeter Pajus — 100, Valden Sadul — 50, Eevi ja Raffi Mokk — 100, Eero Tae — 500, Eerik ja Ilse Heine — 1000, Margus ja Milvi Tae — 1000, Erna Remmel — 20, Vive Otsa — 100, Avo Kittask — 100, P. Rabisson — 100, William

Via — 200, Veronika Kobler — 200, A. ja J. Lott — 100, Ants ja Benita Vonn — 50, Ronald ja Marta Laan — 50, Lya Ilves — 100, A. Kõlm — 100, Vaida ja Friedrich Möller — 150, Martha Sperber — 50, Lembit Kolk — 100, H. Pirsalu — 50, Oskar Kõrgemets — 50, Galina Kruberg — 20, Koidu Konze — 25. Järgmistes lehtedes jätkame an-netatete loetelu. ERSP soovib et annetused oleksid avalikud nii nagu meie vabadusvõitlusk.

Posti teel võib annetusi saata M. Tae, 6 Richmond Crs., Etobicoke, M9C 4C2, Ontario. Tel. 621-4144.

Siiraim tänu kõigile ERSP toe-tajatele.

ERSP juhatusel nimel MARGUS TAE

Toetan „ERSP RIIGIKOKKU“

arve #9263-0

Toronto Eesti Ühispangas

\$

Allkiri

Mineviku ja oleviku ristteedel

(5)

Eesti on territoriaalselt väike maa, kuid ometi jõuab külastaja seal kahe nädalaga vähe näha ning nähtust kokkuvõtteid tehes tuleb piirduda üldmuljetega — detailides tungimiseks puuduvad tähelepanekud. Suurelt osalt on see ajapuudus tingitud omaksetega, vanade sõpradega ja koolivenudega kohtumistest ja reisiga paratamatult seotud seltskondlike kohustusist, kuid ikkagi tuleb tunnistada, et paaris nädalast ei piisa kaugeleiki kogu Eestiga lähemalt tutvumiseks.

Vaatamata lühikesele külas-käigule oli siiski võimalus Tallinnast kolme suurt magistraalteed mööda välja sõita ja ümburst vaadata. Pärnu maanteed kaudu sõitsime Tallinnast mitmel korral Pärnusse, Tartu maantee viis meid Pärnusse, kust keerasime üle Türi ja Vändra jälle Pärnusse ning Narva maanteed kasutasime kuni Viitnani, kus võisime suuna põhja, Soome lahe poole, et tutvuda Lahemaa loodusliku piirkonna ja samanimelise Rahvusparkiga.

PÄRNU MAANTEE — KÕIGE IGAVAM

Saadud muljete järele, on Pärnu maantee neist peateest kõige igavam, kuna seda tähtsat eluhoont on palju õgendatud ja parandatud. Kadunud on endine tolmune ja kurveline Pärnu maantee, uus asfalteeritud tee on nüüd viidud läbi metsade ja soode, jättes kaugemale tee kõrvale isegi suuremad asulad. Alles Pärnu lähedale jõudes, läbisades Are ja Pärivere piirkonnad ning superkolhoosi „Edasi“ maa-alad, oli tee ääres märgata rohkem elu, vanu endiseid taluhooneid ning ühismajapidamiste elanike individuaal- ja korterimajapidamisi. Teel valitsevat igavust suurendas omakorda erakordselt vähene liiklus — sageli sõitsime isegi kilomeetri või paar enne kui mõni sõiduk vastu tuli.

Sama „vaikus“ ja tagasihoidlikkus valitses ka Narva ja Tartu maanteedel, kuid siin oli maastik nauditavam. Silm seletas siin ja seal mahajäetud taluhooneid — osa hädapäraselt remonditud ja elamiskõlblikuks parandatud. Rõõmustaval kombel võis mõningate vanade taluhoonete juures märgata ehitusmaterjali, millest võib järeleda, et elanikud — olgu nad siis kohapealsed kolhoosiini-

messed või taluhooned ostnud linlasel — mõlevad tõsiselt oma eluaseme korramisele ja vanade taluhoonete säilitamisele.

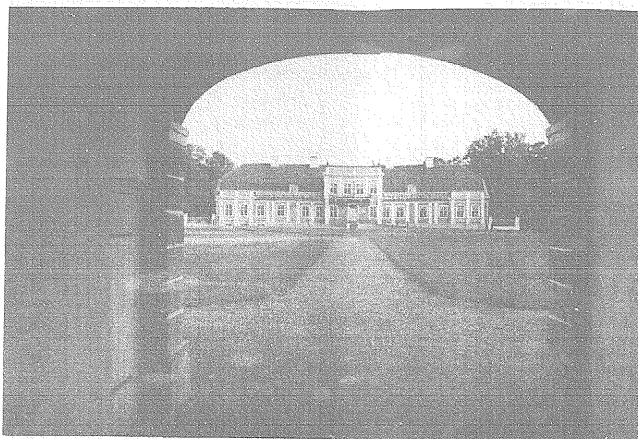
CARL ROBERT JAKOBSONI KURGIAL

Karjamädel võis üsna tihti läbi autoakna näha must-valge friisi tõugu lehmakarjaid ning põldudel vaheldus mahaniidetud hein põua tõttu kiduraks jäänud viljaga. Paiguti jätsid saadud pildid maalilise, eesti maaelu minevikus iseloomustanud rahustava väärkuse mulje, mida ei jatkunud siiski kauaks — peagi ilmusid vaateväljale jälle mõne kolhoosi või sovhoosi hoonetegrupid oma suure lautadega, hoolimatult kokkuklopsitud kõrvalhoonetega ja suure ühiselumajadega, surmates halastamatult maaelu idilli.

Läbi Paide ja Türi sõites selgus, et need on — vähemalt kiirepilgulisel vaatlusel — puhtad ja korras hoiud väikelinnad. Üle Vändra Pärnusse sõitmisel tegime kõrvalhüppe Carl Robert Jakobsoni talu Kurgiale, mis muudeti 1950. aastal talumuuseumiks. Taluhooned on nüüd kõik täielikult korras ja nende eest hästi hoolitsetud. Taluga ja kõigi hoonetega (häärberiga, suurt karja mahutava karjalaudaga, jõhu- ja saeveskiga ja saunaga) tutvudes jõudisime otsusele, et rahvuslik võitleja, ideoloog ja eesti rahva iseteadvuse ärataja Jakobson elas rohkem mõisniku kui talvisel talupoja elu. Ta jõudis oma lühikesse eluaja jooksul (41 aastat) erakordselt palju teha, mis annab põhjust küsida — milleks oluks see mees võimeline kui elupäevi oleks kestnud veel paar-kolmikümend aastat?

LAHEMAA RAHVUSPARGIS

Kuid nüüd räägime Lahemaa Rahvusparkist, mis hõlmab 644 ruutkilomeetri ulatuses Põhja-Eesti rannikumadalikku. See on looduslikult ilus looduskaitse eeskirjadele alluv ala, millest umbes 60% on kaetud männimetsaga, millele punakad peegelsidavad tived annavad erilise ilu. Sõidame mööda Narva maanteed Viitnasse, kus asub rahvusparki keskus ja siirdume siit üle Palmse Võsule. Palmse mõisaahoone on ilmselt suure hoole ja armastusega restaureeritud, kerkides nagu väike Versailles ümbruse rohusest. Mõisaahoone on parajasti rahvusvaheliste

Palmse loss

Foto: Erik Arro

rahvatantsupidustuste „Viru Särü“ keskuseks ning mõisaahoone parkimisplatsil on näha välisriikide numbritega busse ja autosid. Üsna härrastemaja kujle alal sõõb aga rahulikult suurt lehmakari, andes sellega kinnitust, et siin pole tegemist mõne kõrge mehe eluasemega vaid hoopis-tüki mõisamuuseumiga.

Soome lahe rannikul asuv suvituskoht Võsu, mis oli eelmise vabariigi ajal Tallinna teatrite näitlejate armastatavaks suvituskohaks, omab oma uhke määrimisega ka praegu veel suure loodusliku võitu. Kuid Võsus ei jää puutumatu loodusliku iluga palju maha kogu rannikupiirkond Käsnu, Lõksa ja Hara keskustega.

KULLAJAHT SOOME LAHES

Tutvusin selle piirkonnaga linnulennulisel 1935. aasta suvel, mil selle veteväljale ilmusid Rootsi, Göteborgist, kaks suurt vedurlaeva, mis hakkasid Mohni saare piirkonda suure terasvõrguga merepõhjaast vene laeva, mis oli tsari-režiimi ajal Liibavist suure kullalaadungiga väljunud, et seda Peterburi viia, kuid oli suure tormi küüsi sattununa hukkunud. Tallinnas ilmuv „Uudislaht“, mille juures ma noore reporterina töötasin, teigi mulle ülesandeks kohale sõita ja teha jutujamine traalijatega.

Toilegseste liiklusalude ja kommunikatsioonivahendite juures oli see tohutult raske ülesanne.

Sõitsin bussiga Võsule, sealt üüritud jalgrattal Käsnu, kust üüritud mootorpaat viis mu Mohni saarele. Seal suutsin tuletoimulema nii kaugele viia, et ta nõustus minuga ametimehena kaasa tulema. Meid võeti suurema püksiiri pardal sõbralikult vastu ja kapteni kajutis selgitas meile ekspeditsiooni juht, kuldraamide prillidega keskeline härrasmees, oma seiklusliku operatsiooni tagapõhja. Kindlasti jättis ta palju asju rääkimata, kuid tema jutust piisas ajalehele huvitava artikli kirjutamiseks. Rootslased traalilisid Eesti põhjarannikult — kui mälü ei peta — mitu nädalat ja läksid siis tühjade taskutega koju. Eldoraad Eesti rannikult jäi avastamata ning ootab tulevikus uusi avantüriste!

LAEVAKAPTENITE TAIMELAVA

Lahemaa rannikupiirkond, eriti Käsnu, oli eelmise vabariigi ajal Eesti laevakaptenite taimelava. Siin sirgusid ja siirdusid merele paljud meie tuntud mereõitsijad ja laevaomanikud, kellest paljud puhkavad Käsnu väikesel kuld-hästihoollitsetud summaal. Rannikualadel liikusid jälgi siin ka praegu tunne, et siin on maa, mets, vesi ja isegi õhk kuidagi võõrsil toodud rüvetusest puutumata jäänud ning ole kaptenite ja kalurite majades ning väiketalu-destis on kulgenud samas taktis ja samas rütmis nagu enne võõraste nuteku.

Kahjuks on see ainult etekujutus. Reaalselt olukorrale vihvavad rannikupiirkonnas siin ja seal üles kerkivad võõraste piirivalvurite võikad vaatetornid ja treeningväljakud. Vaatetornidele toetuseks luurastid rannikulahtedes kiired valvapaadid ja merd valgustati öösel süsteemikindlat prohektoritega. Nüüd on need valvetornid mehitamata ja valvapaadid rannikult kadunud, kuid möödunud hirmu ja terroraastad on jättnud ranga hinge sügavalt jäljed.

KUI „KIROVIST“ SAI „ESMAR“

Tallinna lähedal läbitame endise „Kirovi“ kalurikolhoosi piirkonna. Nüüd kannab see osatühiks muudetud endine kolhoos „Esmari“ nime. Nagu selgub saadud informatsioonist, ei ole siin asjad kaugeleki enam korras — endine rikas nn. näidis-kolhoos, mis ei tegelelud mitte ainult kalapüügi, vaid igasuguste kõrvalharudega, sipleb nüüd ma-

jandusiikes ja struktuurilistes raskustes. Vähjakäiku võib märgata juba läbisõidul — endised korrasstatud hooned on jäänud laokile ning uudishimulikule silmale vaatab vastu lohakas ja minnaskmine.

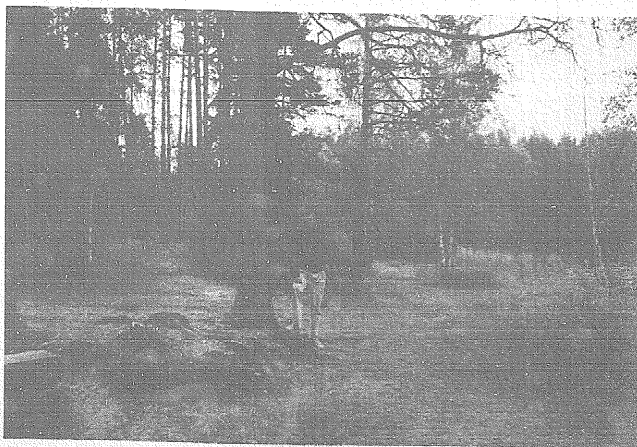
Millegi selline järsk muutus tingitud? Kas siin ei mängi oma rolli uuele majandussüsteemile ülemineku sünnitusvalud? Näib nii. Seda kinnitab veenvalt ka Tallinnas ilmuv „Päevalehes“ 2. juulil ilmunud artikkel, milles mainitakse, et kolhoosimandri järk-järguline muutmine eraomandiks, osatühingu kui kapitali ühendamine äraproovitud vormi rakendamine ei lähe lihtsalt. Osaniku ja osatühingu huvid ühtuvad kiili laias perspektiivis, kuid hetkel on paljud erimeelsusi. Olukorda pingestavad infovaesuse tingitud kuulujutud. Kired mõllavad, hulk „auru“ kulub klemmipile. Osatühise suutmatust luua sadadele inimestele uusi töökohti kõneleb sellest, et on kadunud algatus, paindlikkus majandusegevuses, mille poolest olid siinmail stagnaajal kuulsad, kinnitab ajaleht.

„Päevalehes“ kriitika mis toetub „Esmari“ juhtkonna käest saadud informatsioonile, jätab kõheda tunde. Võib oletada, et „Esmari“ raskuste kõige tähtsamaks ja kaalukamaks põhjuseks on uuele süsteemile üleminekust tekkinud probleemid — inimestel on võetud endiselt tsentraalselt juhitud töötamise ja tegutsemise alused ning uusi suundi ja uusi nõudmisi ei ole veel suudetud panna õigesse perspektiivi.

KARL ARRO
(Järgneb)

Lühiuudis

• PRETORIA (Reuter) — LAV president de Klerk avaldab survet Aafrika Rahvuskongressile, öeldes et ta kavatses järgmisel kuul põhisedusekonverentsi kokku kutsuda, millest ANC vilja jätetaks, kui nad oma vägivallast kiitumist ei jätta. De Klerk süüdistas ANC'd kolm kuud kestnud rahutuste õhutamises, öeldes et selline agitatsioon on miljonide nende valgeid ja segaverelisi ja musti kaaskodanikke, kaasa arvatud ka peagu kõik 7 miljonit suulit, nende vastu pööranud. De Klerk ei öelnud, milliseid gruppe ta kavatses plaanitud konverentsile kutsuda.

Lahemaa metsas

Foto: Erik Arro

EKN esimees Laas Leivat kõnelemas lipuheiskamisel veebruaris s.a.

Eestlaste Kesknõukogu Kanadas 40 aastat välisvõitlust

Eestlaste Kesknõukogu Kanadas (EKN, endine Rahvusliku Välisvõitluse Nõukogu) on oma põhikirja järgi Kanada eestlaskonna poolt demokraatlikult valitud esinduskogu ja Kanada eestlaste välis- ja rahvuspoliitilise võitluse ja rahvuskultuurilise töö keskseks kandjaks ja teostajaks.

EKN on oma asukohamaa kolmeastmelise valitsussüsteemi — föderaalvalitsuse, provintsidevalitsuste ja kohalike omavalitsuste poolt tunnustatud Kanada eestlaste keskkorraldusorganisatsioon. EKN otseseiks ülesandeks on: 1) koondada Kanada eestlased üheks tervikuks võitluses eesti rahva õiguste ja kodumaa vabaduse eest ja ka nende õiguste ja vabaduse kindlustamine, 2) esindada Kanada eestlaskonda ja 3) aidata koordineerivalt kaasa rahvusliku kultuuri viljelemisele ja arendamisele koostöös teiste organisatsioonidega.

EKN Kanadas (algaastatel tuntud kui RVN) loomisel 1952.a. oli vaja kesket võitlusorganisatsiooni, mille moodustamisest üldvalitsuse kaudu kogu eestlaskonda kas võtaks. Organisatsioonilisel osas vastas RVN välja varem loodud Eesti Liidust Kanadas.

RVN'ul eeldamine üldvalitud koguna leidis küllaldaselt poolehoidu, nii et 1952.a. kevadel võis toimuda RVN'u esimese koosseisu liikmete (12) valimised ja esimene üldkoosolek, mis toimus 26. juulil 1952. RVN'u esimeheks valiti esimesel koosolekul ex-officio liige Johan Holberg.

Algaastad olid pühendatud organiseerivale tööle ja ka RVN'ul algatusel ülemaailmse ühendava keskkorraldusorganisatsiooni loomisele, millest sai praegune Ülemaailmne Eestlaste Kesknõukogu, ehk ÜEKN.

Kuna vabadusvõitlus (välisvõitlus) oli asutamisel alates RVN peamiselt ülesandeks, rakendati tegevusse RVN väliskomisjon. Esimeseks suuremaks ülesandeks oli juba aastatel 1953/54 materjalide kogunemine USA Esindajatekoja liikme C.J. Kersten'i komisjonile, mis uuris Eesti vägivaldselt liitmist Nõukogude Liiduga ja N. Liidu kuritegevust Eestis. Alustati ka märgu- ja selgituskirjade saatmist Kanada ja USA valitsustele.

1954.a. kevadel võitis RVN'ul üldkoosolek vastu organisatsiooni iseseisva põhikirja, lüües lõplikult sõbralikult lahku Eesti Liidust Kanadas, kuna organisatsioon oma tegevusega oli kujunenud üldiseks Kanada eestlaste esindavaks kesk- ja võitlusorganisat-

siooniks.

1960.a. suvel võitis John G. Diefenbaker vastu Balti Liidu delegatsiooni Balti riikide küsimuse selgitamiseks. Delegatsiooni kuulunud RVN'ul abiesimehe A. Luitsalu vastu alustati siis Moskva poolt alatuid kallaletungide ja rünati ka peaminister Diefenbakerit. RVN, reageerides A. Luitsalu vastu suunatud rünnakutele, andis välja raamatu kommunistlikest vägivallategudest — „Estonia the Forgotten Nation“, mille kaks trükkid leidsid laialdast levitamist.

Aastal 1961 korraldas RVN Vabariigi aastapäeva puhul esimese väliskülastaliste vastuvõtu poliitikatelgeste ja ühiskonna esindajatega lähemate kontaktide loomiseks. Ühe aastate on vastu võeti kujunenud sihipäraseks sündmuseks. Aasta-aastalt on sellest osa võtnud väliskülastaliste arv suurenenud. Käesoleval aastal näitaks oli kohal ligi 50 külastil (osa võtsid 150 eestlast), neist kolm Kanada föderaalparlamendiliiget, kaasaarvatud minister Pauline Browes, kaks provintsi parlamendi liiget, kaasaarvatud minister Elaine Ziemba, ja linnavalitsuse esindajad. Kohal oli ka (märkimisväärselt) kümme konsulaar-esindajat, n.h. Saksa-maa, Ühendriikide, Soome, Poola, Belgia, Jaapani ja Portugali esindajad. Vastuvõetud korraldati varem koos konsul J.E. Markusiga ja pärast tema surma koos aupeakonsul I. Heinsooga.

Kui aastatel 1963/64 hakkas rahvusvahelises elus esinema järjest tugevamat koeksistentsi-hoiakut N. Liiduga, hoiatas RVN pidevalt koeksistentsliku poliitika eest, saates vastavaid märgu- ja selgituskirju valitsuse esindajatele. Samaaegselt rõhutati Kanada de jure mitte-tunnustamise seisukoha tähtsust seoses N. Liidu poolt okupeeritud Balti riikidega. Mitte-tunnustamist kinnitas, EKN algatusel, Kanada alamkoda ja senat, võttes ühel häälet vastu vastava resolutsiooni 26. veebruaril 1976.a. Selle töö tagajärjel, oli Kanada üks esimestest lääne-riikidest, kes tunnustas Eesti Vabariigi taasiseseisvust augustis 1991.

Kuuekümnendate aastate jook-

sul ja seitsmekümnendate aastate alul tekitasid suuremaid rahvuspoliitilisi lainetusi sündmused, mis olid seoses kodumaaga suhtlemise küsimustega. Vaidluse ägedust võib panna teatud äärmuslike seisukohtade ja tegude arvele, mis ei hõlbustanud konflikti lahendamist. EKNu seisukohaks selles küsimuses oli endiselt, et kodumaa külastamine ja suhtlemine sealsete võimkandjatega oleks võinud teatud olukordades osutada kahjulikuks meie välisvõitlusele. Nii see mitmel juhtumisel toimuski. Samal ajal levisid teatud ringkonnad sellist juttu, et RVN olevat täielikult kodumaaga suhtlemise vastu, jutt mis muudigi ei vastanud tõele.

1969.a. sügisel suri Torontos Eesti Vabariigi konsul Johannes E. Marks, kes oli Eesti Vabariigi esindanud Kanadas 1951.a. alates E.V. esindaja USA-s peakonsul Ernst Jaakson esitas vastavalt RVN'ul ja Kanadas asuvate parla-

AMBER
GLOBUS

Lätlaste ettevõtte
TEENINDUSED
BALTI
RIIKIDESSE

PEAKONTOR
2300 A. Bloor St. W., Toronto, Ontario M6S 1P2
Tel. (416) 604-9750, Fax (416) 604-9748

HARUKONTOR
1880 Queen St. E., (Woodbine), Toronto, Ont. M4L 1H2
Tel. (416) 698-3563, Fax (416) 694-2878

SAATMINE LAEVAGA —
JÄRGMINE SAADETIS 23. SEPTEMBRIL

- Saatekulu arvestatakse paki suuruse järgi.
- Saatekulu ei olene paki raskusest.
- Kõik pakid on kindlustatud.
- Kui pakk käes, saate meilt tõendi pakisaaja allkirjaga
- Tuleme teie koju pakki järele
- RAHA ÜLEKANDED** — kindel, kiire ja usaldusväärne

Standardtoidupakid — Nõudke meilt hinnakirju!

Muud teenindused

SAATMINE LENNUKIGA

Järgmised saadetised 3., 15. ja 29. septembril

10 päevaga kohal — garanteeritud

Minimium 1 kg

Väga kiire moodus sõprade ja sugulaste abistamiseks

STERLING LITHUANIAN AIR LINES

Meie eriala on reiseid korraldamine
BALTI RIIKIDESSE JA TAGASI

Kõige soodsamad hinnad
Erinevad sihtusteed

JÕULUD EESTIS

Erilenud

Helistage Mr. J.A. Jansons (416) 698-3563

Piletid intra Travel kaudu

LUFTHANSA

AIR CANADA

FINNAIR

CHECK AIR

S.A.S.

mendiliikmete üksmeelsele seisukohale aukonsuli kohale RVN'ul esimehe Ilmar Heinsoo. 1971.a. augustis kinnitas Kanada valitsus I. Heinsoo aupeakonsuli kohale. Kuid järgneval aastal, P.E. Trudeau valitsuse ajal, ei võetud uue E.V. aupeakonsuli nime mingil põhjusel diplomaatilisse registrisse, kuigi valitsus lubas aupeakonsulil kasutada endiselt oma ametinime. Samuti ei võetud uut Lät Vabariigi esindajat registrisse 1975.a. (Leedu Vabariigi esindaja, keda määrati oma ametikohale 1962.a. tegutses endiselt ja tema

nimi esines diplomaatilises registris.) EKN järjekindlalt nõudis konsulite nime uuesti registrisse võtmist, kuna see oleks kinnitanud konkreetselt Kanada de jure mitte-tunnustamise seisukohta Balti riikide okupatsiooni osas. Küsimuse kohta koostati põhjalik ingliskeelne esildis. Iga valitsus lubas seda küsimust lahendada. Lubaduste vaatamata ei võetud konsuleid registrisse. 1991.a. augusti sündmused tagajärjel esinevad jälle Balti konsulid diplomaatide nimekirjas.

(Järgneb)

RVN (EKN) juhatuse koosolek 1956.a.

Lakewoodi Eesti Mängud

Peale Esto't järgnesid varsti Spordipäevad Lakewood, New Jerseys, 31. juulist kuni 2. augustini. Korraldajail polnud palju aega välja puhata, et läbi viia uut suurüritust.

Reedel algasid golfi-võistlused A. Tomsoni juhiste ja noorte tants Eesti Majas. Leupäevahommikul olid varakult ilusad 25 m välisujulas ista noored ujajad, trossides päris külma tuult peale õist vihma. Seekord oli publikut isegi rohkem kui ujajaid, aga 6 noort üsiasid hästi ja tegid uusi E. Mängude rekordeid. Korraldus Virve-Kai Bulla'lt.

Noorim ujaja oli 5 a. Ly Marika Kreem-King Torontost, ujudes 5 a. rekordid vabalt, selili ja rinnuli. 6 a. Maili Haus tegi rekordid vabalt ja rinnuli. Vend Jaani (9 a.) oli samuti hea, ujudes 4 ala. Edasi võistles tublilt Krista Stegers (11 a.) kõigil aladel ja vend (8 a.) oma klassis. Veel võistles Heli Ojamaa 8 aastase hulgaga. Mastereid oli kohal, kuid vette nad ei läinud. Toomas Soots pojaga saabusid otse Tallinast.

Medaleid jatkus kõigile ja siirduti edasi eeskujulikule kergejõustiku väljakule, kus mastereid olid juba sportimast.

Lapsi oli spordirajal 20–30, teismelisi poisse 10 ja mastereid 15. Tõugati, visati, joosti ja hüpati. Konsul A. Roosilt kuulsime, et sport on E. Kooli vaas, kõik noored võistlevad kaasa, võistlusi on 3–4 aastas, pluss suusapäevad talvel. Sport elab, kasvab ja kestab idea-ranniku eeslaste hulgas. Ka skaudid sportivad.

Torontost esindas Ly Marika (5 a.), saades 5–6 a. kl-s hõbedat ja pronksi (40 m ja pesapall). Mastereid spordis tegi kuuli ja ketast

omas klassis M. Kreem. Parimaks masteriks tunnustati A. Pallopp'i poolt Meema Maasik, saades õhtusel aktusel auhinna R. Kreemi raamatu „Uus Algu“. Võrkpallis oli 4 meeskonda, neist 1 Kanadast. Terve päeva kestnud võistluste järgi võitis New Yorgi I meeskond Torontot, saades rändauhinna. Korraldus oli Carl Skonberg'ilt.

Tennis (heal staadionil) mängis 10–12 võistlejat, noorim 12 a. tüdruk Maren Haus. Võitis Toomas Hannus, korralds Enn Künnapas. Torontot esindas tuntu sportlane Elda Käärman.

Veel toimusid võistlused lauatennis, males ja bridzhis. Mitmed võistlejad olid Eestist, kes külasugulastel.

Võistlused olid hästi korraldatud.

Valguspool anti üle trofeesid, kõneleisid dr. A. Pallopp, konsul dr. A. Roos ja laulus Ivo Linna Eestist. Saalis andis klaverikontserdi Indrek Laul, (samuti Eestist). Suur rõõm oli Eestile tulnud kuldmedalist (Erika Salumäe poolt olümpiaadi) ja üheskoos hõigati 3-kordne „elagu“. (Hiljem tuli ka pronksmedal purjesportlasi).

Pühapäeval nauditi päikest ja ookeani laineid Jenkinsoni rannas, kus sel aastal oli erakorraliselt palju noori. Mängiti võrkpalli, lauldi ja räägiti Eestist mikrofonis sisse vastaval tribüünil. Eesti lipp oli nähtaval kohal.

Noored siirdusid õhtul uuesti E. Majja, sest Kanadas oli pikk-nä-

6 noort ujajat ja mastereid Eesti mängudel Lakewoodis peale ujumisvõistlust 1. aug. 1992. Ees: väike Soots, Ly Marika Kreem-King, Mai Kreem, Maili Haus, Jaani Haus, Krista Stegers, Erik Stegers, Heli Ojamaa. Taga: pr. Stegers, Toomas Soots, hr. Haus, hr. Ojamaa, Virve-Kai Bulla.

Foto: R. Kreem

Balti Spordiliidu teateid

P.-Am. Balti kergejõustiku võistlused peetakse sept. 12. ja 13. Cleveland/Ohio Leedu Spordiklubi korraldusel. Koht: Cuyahoga Comm. College, West Campus, Parma/Ohio. Info: mr.

dalalõpp. Suurim tänu E. Spordiliidule ja Lakewoodi E. Seltsile igaaastase külalislahkuse eest, mis rohkem ja rohkem tõmbab eesti noorust Lakewoodi.

M.K.

A. Bielskus, tel. 216-486-0889. Oodatase Eesti, Kanada ja USA sportlaste osavõttu.

Balti laskevõistlused 3-e nädalalõpp septembris. Info: B. Savickas, Tel. 416-244-2267.

Tennisvõistlustele pole leidunud korraldajaid, seega jäävad vist ära.

Balti ujumisvõistlusi sooviti jälle korraldada Torontos, kus on küllaldaselt eesti, läti ja leedu ujajaid. Aeg oleks 8. novembril, pühapä. homm., algusega kell 9. Koht: Trinity Recreation Centre, 155 Crawford st. (Queen St. West, Toronto). Hea parkimine. 6-e rajaga 25 jardi ujula. Regis-

treerida juba nüüd, et teada kui palju on vaja auhindu tellida. Klassid: 6 ja alla, 8 ja alla, 9–10, 11–12, 13–14, 15 ja üle, ning mastereid (25 ja üle). Tel. 924-6028. M. Kreem. Kirjateel 618 Davenport Rd., Toronto, Ont. Canada M5R 1K9.

Leedulased soovivad korraldada Balti võrk- ja korvpalli turniiri sel sügisel või talvel. Info: Mr. A. Bielskus, tel. üal.

Loomade eesti sportlaste osavõttu ja huvi kõigist neist võistlustest Olümpiaadi aastal 1992. Näitame, et Eesti on spordima, nagu seda tehti Barcelonas.

M.K.

Alf Kubbo

Ajaloo taustal

Tsaarikullist kolme leopardini (3)

Kuivõrd „usaldusväärne“ oli proletaarlaste riigi esindus ja tema tegevus Tallinnas, sellest peaks kujuka näite faktiiv-ost 40-nel tuhande tonni (temendi) kohta. Rahad maksid kulla-fondidest kinni, kuid kaupade ennast ei muretsustudki. Suured tulud pisteti isendataskusse. Gukovski afiaidest Tallinnas olid teadlikud Tshitsheerin, Levjaja ja Avancesov (tsheka võimude, end. tsaaririgi ajkirjanik) ja tsheka teised. See, mis toimub Tallinnas Nõukogude kaubandussuhtes endis, Gukovski tumedad tehingud, altkäemaksud ja riigirahade varastamine, ei avalda mõju Moskva keskkommisariaadi võimudele. Tallinna esindus külvatakse üle tuu tellimiste. Ostetakse naelu, nahka ja metsamaterjali(!) ning makstakse arved tsaarikullaga Eesti pankade vahendusel. Endiselt sõlmistakse kontrakte, „õlitatakse“ välimaal asuvate vabrikute esindajaid ja agente, peetakse orgiaid ega oluda huvitatud diplomaatilisest protokollist peensustest. Kuulujad ja kaebused, mis Moskvas saabuivad kõiki kanaleid pidi, lükkatakse tagasi küünislike ükskõiksusega. Kaebuste jätkudes nõustatakse lõpuks Krasinski sekkumisel saata Tallinna paar revidenti, Lenini sõbra Jabukovi juhtimisel. Gukovski büroos toimetatakse labiotsimine ja tehingute arvelevõtmine. Laulageastest leitakse umbes 8 miljonit rubla ja seistist pakivad viisi kalliksive ning briljante. Jabukov asustab raamatupidamises täieliku korraldusega. Puuduvad kvitlitudingid väljamaksust summadest, lepingute tekid on koostatud pealiskaudselt. Ühtlasi tuleb ilmsiks võimsimisi ja raha kõrvaldamisi.

Kui nüüd üldiselt oodatakse Gukovski vallandamist, peetakse rängalt. Mees jääb oma ametit edasi pidama, olgu ei tema asjaajamise vastu tunnistavast paljastusest, faktid, korruptsioon ja tunnistajad. Viimaste seas ka kaubandusosakonna nõudel Gukovski asjaajamist kontrollinud Tallinna põgenenud advokaat-emigrant Kamenovitski. Venelaste sisetuli ja vastastikuste kaebuste lepitajana saabub nüüd Tallinna Lenini volitusriiklaga taskus, Eesti-Vene rahulepingu sõlmimisel eeslastele tutvaks saanud Vene rahulegatsiooni juht ja endine Nõukogude Berliini saadik — Joffe. Joffe saabub erirongiga. Ta on edukaim

Nõukogude diplomaat. On käitumiselt tasakaalukas, delikaatne ja inspireeritud inimene. On seni sõlminud 18 rahulepingut, Eesti-Vene rahuleping kaasa arvatud. Optimistlikult tuleb lahendamise asudes pörkab Joffe vastu ootusi Gukovski vastupanule. Gukovski kisab, märatseb — ähvardab kõiki tshekaaga. Rahuliku iseloomuga Joffe otsib saalomoniikkude lahendust. Lõpuks lepitakse omavahel kokku, et Gukovski jääb Eestis tegutsema Nõukogude diplomaatilisena esindajana, kuna väliskaubanduse juhtimise võtab üle Solomon. Kriisid ja omavahelised hõõrumised jatkuvad taas endise hooga. Spekulatsioon kullaga, altkäemaksude võtt ja rahakõrvaldamised on igapäevaseks nähteks. Gukovski õitendab omal kohal edasi nagu õige mees kunagi. Revolutsiooni vaded ja isakesed Peterburis ja Moskvast annavad soosikule oma õnnituse. Raamatute kontrolli, kaebused ja ilmsiks tulnud rahakõrvaldamise afiaid, „kirjutatakse maha“, seel pealtna peavargad ja „macepti“ juurde pääsenud võimudele usaldavad endataolisi. Peterburis ja Moskvast tuleb peagi uusi nõudmisi. Nõutakse raudnaelu, plekki ja klaasi. Revolutsiooni haavad nõuavad parandamist. Gukovskil on valmis muretsust mingsugust laudmaterjali. Olgu ei, et toodang on peaaegu praak, saadetakse see õhinaga Venemaa poole teele. Saadetistega samaaegselt saavad Peterburist punased nimehamed Gukovski oma käega kirjutatud kaebekirju. Esinduses ta praalib teiste ees oma võimu ja suhetega. Saadab kaebusi Krestinskiile ning isegi Tshitsheerinile. Ka tsheka saab informatsiooni Tallinnast. Väljamõeldud valedega tõrvab Gukovski Solomoni ja teisi teenistujaid. Ta tütleerib kõik esinduse kaubaagendid „rahvareutereiks“. On ju Solomon palganud Gukovski kuritegusid paljastama Tallinnas elutseva vene emigrandi, advokaat Kalmanovitsi! Umbes samal ajal selgub, et suur ja lai sirbi ja vasara paradisi on tühi sirpide. Tallinna antakse tellimine suuremale kogusele. Sirb muretsseb keegi kahtlane äärmes, kes Gukovskiga tasku poetab korraldiku vaheltkassa protsendid. Veelgi võimsamad ärid aetakse kloomatruumiga ja poolteist miljonit meetri toorfilmiga. Kloomatruumiri vajab punamere. Agent T-II, kemikaali muretseljalt, nõutakse 150 tuhat saksa marka, deponeerituna Credit Lyonnaise panka Pariisi ühe esinduses teenistuses oleva isik abiksana nimele. Toorfilmid tas 150 tuhat franki samasse, et saada alikirja müügikontakte. Altkäemaksude joovastuses Gukovski veedab oma usaldusmestega öid ning päevi Tallinna restoranides ja öökklubides. Orgiad järgnevad orgiatele.

Tõõrahva raha on käes laialt. Priiskamisteparmistite järelekaad on jutuainek eesti seltskonnas. Rikkalik

informatsioon, mida kõrtsidest saadakse, annab kujuka pildi toonastest Nõukogude „elidi“ elust. Gukovskil laiatub Tallinna joomakohades ning viidab neis suurema osa oma tööhajast. Samal ajal tsari korra „pärissõjusest“ vabastatud Nõukogude rahvas nälgib. Peterburis sureb sada tuhat inimest nälga. Rikkast Ukrainast tuleb teateid, et seal on sõdud surnud inimesi. Koerad, kassid ja tuvid on ammugi nahka pandud. Uued võimudehald ja nuumavad isendid. Uus kultuur ja riiklikud institutsioonid armuvad kõrvni baaridamidesse ning isendi majandusliku heaolu tõstmisele.

Moskva revidentiid võtavad Gukovskilt, tõsi küll, üle suured summad riigi raha, avastades ühes pakendis isegi briljante jne. Aga mis puudub, on — inventuuri nimistu! Kalliskivid — mähiud paberinutsakutesse, on hooletult visatud seifi. Kolm päeva pärast „reviderimist“ õngitatakse kogemata paberikorvi heidetud dokumentidega päevalvalgele tsar Nikolai II abikaasa, keisrinna Aleksandrit „natsionaliseeritud“ briljantidega kaetud diadem.

Gukovskil on suur tahted ja kuraas oma isikliku elu „sihtide“ saavutamisel. 1920.a. sügisel valgub Euroopa kullaturule nõnda palju tsaarikulda, et peaaegu kõik maad, kaasa arvatud USA, hakkavad seda boikoteerima. Odavale lepakumistele vaatamata ebaõnnestub kullamüük Lääne-Euroopa siseturgudel. Gukovski laseb hindu veelgi alla ja sahkardab kuld Rootsi, Saksaamaale ja Inglismaale, et äsja elukutsunud Kominternile muretseda välisvaluutat.

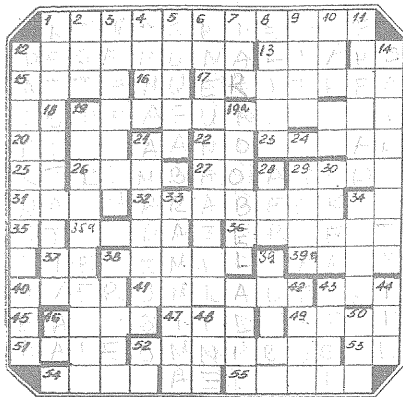
Alates sovjeteid kullamahinatsioonidega, mis nagu hilisemad sündmused peagi näitavad — kuulub ka sedaladi sahkardamine kommunistide maailmavalutuse programmi. Ülestõusnud, mässud, teiste riikide vallutuskatsed isemise olemustust tõusta (1. dets. Eesti, kommunde võimuhaaramistest Saksaamaal, Ungaris jni.) võtavad vead. Samal ajal täiendub marksismi-leninismi jüngerite poliitiline kogemust garderoob.

1920.a. sügisel tuuakse Peterburist Tallinna kolm laevatäht kulla: müntides ja kangides. Scheeli pank oma agendi Sakovitsi kaudu loob alguses kullavahendusele kaasa (paraku mitte mõni erikomisjon, mida võinuks eeli kutsuda Eesti riigi ja rahva huvides). Stokholmist saabub nüüd kullamärgid üle vaatama rootsi pankur Ashberg. Läbirääkimiste tulemusena õnnestub tal 500 tuhat kuldrubla realiseerida New Yorgis 1,175,000 rooli krooni väärtuses. (Vahekorraga: 1 kuldrubla = 2,35 rooli krooni). Ülejäänud rublad müüakse 2,19 rooli krooni tükki!

(Järgneb)

Ristsõna nr. 1841

Koostanud EVALD RAID

PÕIKREAD: 1. Suure Prantsuse revolutsiooni juhte, 12. Piltlik väljendus perekonna noorima lapse kohta, 13. Naisenimi, 15. ... boy — ingliskeelne hüüdnimi, 16. Minu, 17. Ala Ida-Aafrikas, 19. Lõhenevad, 20. Eitai, 21. Asundus Virumaal, 23. Israeli riigimees, tagurpidi, 25. Riigi Teataja, 26. Emb-... 27. ... valgus, 29. Vana naine, käändes, 22. Väike lõbus muusikapala, 34. Eessõna igise keeles, 35a. Zeusi kalim kreeka mütoloois, 36. Mehenimi, 37. Eitus, tagurpidi, 38. Mehenimi, 39a. Otsa mõtte, 40. Linn Venemaal, 41. Meiste saksa grammatikas, 43. Kuu, 46. Kunstid ladinakeeles, 47. Tulehoog, 49. Tuntud eesti teatri- ja muusikamees, 51. Rahuaine, 52. Liiklus- ja transpordivahend, 53. Tema prantsuse

keeles, 54. Raudtee lõppjaam Eestis, 55. Naisenimi.

PÜSTREAD: 1. Kõnelaua, deklamatsoonile lähedane laulmine, võõrp. kirjaväis, 2. Ariline tehing, 3. Element, metall, 4. Naisenimi, 5. ... teeb suure lina — ühe vanasõna algus, 6. Suruõhuga töötav, 7. Suur mereloom, tagurpidi, 8. Isiklik asesõna käändes, tagurpidi, 9. Latt, 10. Haruldane saksa keeles, 11. Ehitud, täisväärusloos, 12. Meie Isa peale ladina keeles, 14. Eesti keelteadlane, suure sõnaraamatu autor, 19a. Peen, elegantne, 21. Film Mozarti elust, 26. Ruttu ja tugevasti eruv isik, 28. Mõla, 29. Asula Järvamaal, 30. Skandinaavia mõõblifirma, 33. Teisele laevale otsa sõitma (meresõjas), 34. Naisenimi, 38. Vähemtuntud eesti kirjanik, 39. Riietuseset, 42. Suur kala, 43. Magus „asi“, 44. Tulehoogi, 46. Kaksikvokaal, 50. Naisenimi.

RISTSÕNA NR. 1840 LAHENDUS

PÕIKREAD: 1. Maria, 5. Sõdur, 9. Padi, 11. Arst, 13. Rosen, 15. Rebane, 16. En, 17. Tip, 18. Leg, 20. Omar, 22. Non, 23. Tahe, 25. Lahr, 26. Pisut, 29. Ots, 30. Haut, 33. Mate, 35. Vee, 36. Aie, 39. Tamara, 41. Een, 42. Trass, 45. Rumstet, 46. Agent, 47. Salat, 48. Taja.

PÜSTREAD: 1. Maret, 2. Riba, 3. Taavet, 4. Arno, 5. Stem, 6. Ornalt, 7. Usin, 8. Reporter, 10. Degas, 12. Set, 21. Rahamägi, 24. Huumus, 27. Iheru, 31. Aegna, 32. Ta, 33. Ma, 34. Tase, 37. Teet, 39. Tutt, 41. ETA, 43. Raa.

Nädal metsas jätkub

Nädala keskel jätkus intensiivne tegevus Metsaülikoolis. Dr. Vello Sermat andis kaasakiskuva ülevaate Juhani Liivist kui isikust, kes oma õnne kunagi ei leidnud, kuid kirjutas ja „kannatas“ haruldasi luuletusi; ta rääkis ka Liivi rikkalikust luuleloomingust. Ometi hävitas ta ise sellest palju, nagu kinnitas ka tema MÜ's viibiv sugulane Evald Oder oma ema jutustuste põhjal, kuna Liiv veetis palju aega jutustaja isatulus. Oli ilmselt hea, et niisuguse isikuse lahtimõtestamist tegi psühholoogia professor.

Teisipäeva õhtu kulges jälle omaette meeleolus. Metsakirikus kavandatud õp. Kaljo Raid'i esinemine — nii sõnas kui muusikas, tuli ägeda vihma tõttu läbi viia peamajas. Hiljem jätkus rahvalaul — lühiloengu peajoonet tutvustamiseks, ja siis laulmine, kamina-tule prakudess. „Ühes, ühes hellad vennad...“ sai läbi lauldud küll vähemalt tosinas versioonis, küll ühel, küll kahel häälel, küll tõusva crescendo, või ka vastupidi; vahest ka „alla-alla“ saatel. Lauljate rõõm paksus head meelt ka osavale juhlile. Kolmapäeval tegi Ise Lehiste jalutuskaigu, mis oli kõigile vähemalt sama meeldejääv kui avaloeng paar päeva varem. Loodusretk läks pikemaks ja kaugemale kui kõndija oles võinud ette arvata. Vahapeal meie MÜ pere otsis ja otsis kadunud lektorit. Kui ka politsei oli juba kohal, saabus raadio kaudu teade kadunu leidmisest ja peatselt oli ta ka ise kohal, täies tervises ja endiselt energiline. Kergendus oli suur, ja saabu võeti aplausiga vastu. Dr. Lehiste loengu „Ümbisikuline tegumood eesti keeles“ luges hiljem ette filoloog Reet Weidebaum.

Maestro Taavo Virkhaus vaatles muusika arengu võimalusi Eestis, kui see olesks olnud vaba. Kuhu oleksime jõudnud? Võrdluseks oli muusika tegelik areng Soomes. Mitmed toredad võimalused üksikhiilooloogiale arvel lisasid humorit ja elavust, nagu Virkhaus loengult ikka kombeks.

Piirid, muutmised ja müüdid andsid uut hoogu vabale mõlemisele. Arvo Naclaepa küsitles meie tavaliisi mõtteviisi ja tõlgitust, küll eesti kirjanduse, küll elu valdkondades. Võime tõesti leida ja luua samast sündmusest hoopis teistsuguseid mõtteid kui alustame vaid veidi erinevate vaatekohtadega.

Kokkulepe...

(Algus lk. 1)

ainult senati üle purelemise parast.

Kuid Quebec ei ole uue moodusega veel täiesti rahul, märkides et ta sai küll parlamendikohti juurde, kuid Ontario sai samuti uusi kohti, sellega olles Quebec'ist ikka ees. Ontariolased (ja ka teised inglise-keelt koduleelena rääkivad kanadalased) nurisuvad jälle Quebec'ile lubatud 25%-se parlamendiliikmiskonna proportsiooni üle, öeldes et tulevikus Quebec'i rahvaarv kindlasti väheneb, kuid ikka säilitatavad nad verandri Kanada parlamendiliikmiskonnast. Seega printsiip „üks kodanik, üks hääl“, mis on ju demokraatia alustugi, nagu enam ei kehtiks! Sellele vastab peaminister Mulroney, et juba Kanada Konföderatsiooni algusest peale on vastu võetud printsiip, et Kanadas kehtivad kaks põhilist kultuuri — prantsuse ja inglise. Seega ei saa prantsuse kultuur lubada, et nende osatähtsus alla veerandi langeks. Praegu on Quebec'i rahvaarv 25,3% Kanada rahvastiku üldarvust, kuid tulevikus võib see tõesti. Quebec'i madala tõe ja sisserdandajate ingliskeelses Kanadas asumise tõttu, üsna varsti alla 25% alla. Alberta peaminister Don Getty, kes seni Quebec'i soovidele risti vastu on olnud, on nüüd ilmselt rahul uue moodusega. Ta isegi nimetas Quebec'i peaministri Bourassa'd oma sõbraks ja ütles, et nüüd on „kolme E“ (elected, effective, equal) senise saavutatud — see tähendab, ta on nüüd valitud, efektiivne ja üheõiguslik kõigile provintsidele, ükskõik kui suur on nende rahvaarv.

Koostas A.T.

Leo Koobas 75

Juubilar pühitses oma sünnipäeva (8. aug.) koos sõpradega päev hiljem 9. aug. s.a. Tartu College'i restoranis, Torontos. Tervitajad tuletasid meelde katkeid Velise vallas, Läänemaal sündinud mehe elukäigust, õpinguid Pärnu Poeglaste Gümnaasiumis ja Tartu Ülikoolis, siirdumiseid uuele kodumaale Kanadasse ning kohanemist uutele oludele. Üliõpilasselts Liivika liikmena hinnati ta aagarat osavõttu ühiskondlikus töös.

Vanuspühikusele jättes on Leo Koobas hobina arendanud küllalt väärka ulatusega kirjastustegevust. Üldisuse tutvustamiseks võime nimetada tema toimetatud ja kirjastatud peamisi raamatuid ja brošüüre: 1984.a. Liivika võõrsil, 116 lk.; 1984.a. Üliõpilaslase 1934.a. Erinumber, 72 + 20 lk.; 1985.a. Pärnu Poeglaste Gümnaasium läbi aegade, 256 lk.; 1985.a. Insener Heino Loo biograafia, 62 lk.; 1988.a. Eha Tarmet, Elulipite järglasel, 117 lk.; 1988.a. Elmar Järvesoo, Agronoom Jaan Mets'a biograafia, 196 lk.; 1988.a. Liivika Aastaraamat I, 78 lk.; 1989.a. Liivika Aastaraamat II, 95 lk.; 1990.a. Jaanus Ülavere juhtkirjanduse kogu, 96 lk.; 1990.a. E. Järvesoo, Asutava Kogu deklaratsioon Eesti riiklikust iseseisusest, 39 lk.; 1991.a. Balti Ülikool 1945–1949, 518 lk.; 1991.a. Maanõukogu protokollid 1917–1919, 397 + 14 lk.; 1991.a. A. Reinart, Põllumajanduse edendamiseks Eestis; 1992.a. Ernst Rungi, Ühe koolimehe mälestusi kooli- ja sõjateel, 73 lk.; 1992.a. Tartu College ajakirjanduse peeglit, 466 lk.; 1992.a. Liivika Aastaraamat III, 99 lk.; 1979.a. kuni tänaseni „Liivika Uudised“ nr. 23–49, üle 1.000 lk.

Sugulased, sõbrad ja seltsivennad soovivad Leo-le veel palju aktiivseid eluaastaid!

A.I.

Finn Carpet Care

Aurupuhastus
teeb korralikult puhtaks
vaibad • mõõblid •
idamaised vaibad •
seinavaibad
225-1749
Al & Pentti

O.T.

Majade ja condominiumide
ostu-müügi korraldamine
Tasuta hindamine

ESINDAJA

LIVIA HOLMBERG
kontoris 232-9000
kodus 233-6482

RE/MAX
professionals inc. realtor

KAUBATELLIMUSED EESTISTE

Box 157 Station R
Toronto, Ontario
M4G 3Z9

Tel. (416) 606-4267
Fax: (416) 493-5091

INTER-HANSA TRADING CORP.

Kaupade nimekiri koos hindadega on saadaval telefoni kaudu või posti teel.

Eeskuulikul teenindus ja pakside kättesaamine garanteeritud.

Eesti väeüksikud otsivad varju Moskvast

8. augustil võitis Moskva garnisoni komandanturi politsei kinni kaks Eesti kaitsejõudude Kuperjanovi pataljoniist 29. juulil väeüksus läinud noormees. Vene sõjaväelased pidasid poisid Moskvast kinni, kahtlustades, et tegu on Vene armee väeüksikutega, kuna mõlemal olid juuksed lühikeks lõigatud, riietatud olid nad aga odavatesse rõivastesse ning kandsid dessantväelaste saapaid.

Kinnipeetuli ei olnud kaasas ühtegi dokumenti. Pärast kinnipeetute rahvuse selgumist andsid Moskva sõjaväeüksused väeüksikud üle Eesti saatkonnale Moskvast, kust nad 10. augustil saatkonna kulu ja kirjadega tagasi Tallinna saadeti.

Saatkonnas põhjendasid kaitseväelased väeüksust äraajamiseks seal valitsevate riskide tingimustega. Poiste sõnul irvitavad Kuperjanovi allohvitserid sõdurite üle, tulob ette ka peksmise. Kuperjanovi ohvitserid kuulutasid avalikult, et nad ei allu Eesti vabariigi juhikonnale ning rääkivat kavatsusest, võtta ette relvastatud aktsiooni Vene väeüksuste vastu. Samas teatasid väeüksikud, et neil endil „mingeid probleeme ei olnud“.

Eesti peakonsul Venemaal Sulev Roostar ütles, et juhtumust on informeeritud ka Eesti Kaitsejõudude Peastaabi ülemate Ants Laaneotsa, kes oli olnud Kuperjanovi pataljoni valitsesest olukorrad teadlik. Ta ütles, et juba on ametist vabastatud pataljoni 7–8 allohvitseri, kes kuritarvitasid

oma ametipositsiooni. Enamuses on need endise Nõukogu armee allohvitserid, kes töid endaga Eesti kaitsejõududele kaasa oma sealseid kombesid.

Laupäeval, 8. augustil inspekteeris Kuperjanovi pataljoni valitsusjuht Tiit Vähi, kes leidis, et pataljoni praeguses asukohas olid kõik hooned ja ümbrus eeskujulikult korras. Kuperjanovi pataljon koib tulevikus üle Tartu kasarmutesse, kus remonditöö on praegu käigus. T. Vähi ütles pataljoni komandörile kapten Johannes Kerdile, et tema väeosa on kahtlemata Eesti parim nii väljapoole kui ka heakorra poolest. Peaminister tegi ettepaneku Kaitsejõudude Peastaabi ülemale pataljoni ohvitseri ja allohvitseri koosseisu peameerimiseks eeskujuliku teenistuse eest.

Valitsusjuhiga olid kaasas majandusminister Olari Tael, Kaitsejõudude Peastaabi ülem Ants Laaneots, kaitseministri asetäitja Toomas Paura, Piirivalveameti peadirektor Andrus Ovel ning Piirivalveameti komisjar Henn Karits. P/H.

Kanada...

(Algus lk. 1)

ehitanud oma „linnaosa“ ärikeskustega. Suure lava taustaks on Buda ja Pesti ühendav sild üle õhtuses tuledesäras Doonau. Laval on rahvamuusikat, rahvatantsu, moenäitusi ja mitmesugused esinemed. Ungari etnograafilisel näitusel demonstreeritakse kangakudumist, munade värvimist ja muid käsitöid. Kutsumaks jahimehi Ungarisse on kujundatud looduslik pilt jahilindudega.

Ülejäanud International Building on nagu idamaa bazaar, kuhu hulka on sattunud Austraalia, Itaalia, Norra, Soome, Prantsusmaa, Poola, Kanada ja uus Euroopa riik Sloveenia. Sloveeniat on väljapanek, mis Toronto on kokku seatud Adria lennuliini, Miro kaljivide äri jt. poolt, sest kodumaa! saadetud materjalid pole veel kohale jõudnud. Jagatakse Sloveenia turustavaid brošüüre ja raamatuid; seni on see maa Jugoslaavia osana jäänud teiste osade varju. Väljapanek näitab kiiret reageerimist oma maa turustamiseks, kui teised naabrid alles üksteist tapavad. Eesti nimi oli varem N. Liidu paviljonis, kus müüdi eestikeelseid raamatuid, nüüd puudub see sealt nagu kõik Balti riike puudutavad materjalid.

Ülejäanud näitus on suur laadalik tingel-tangel, trügimine, kõva mitmest allikast tulev muusika, hääled ja kirev rahvamass. Rõhutatakse Kanada julgeelastat on seokord eriti rohkesti kasutatud Kanada lippu.

Ametlik avamine algas kell 2 p.l., kus avajaks oli Kanada kindral-kuberner Ramon John Hnatyshyn, kes sõitis kohale hobusõidukil koos näituse presidendiga Richard H. Stackhouse'iga Metropolitan Toronto politsei ratsaüksuse saatel, auvalves olid 78. Fraser Highlanders rügemendi liikmed.

Oma kõnes rõhutas kindral-kuberner R.J. Hnatyshyn nelja põhimõtet: keskkonnakaitset, haridust lugemiskeskuse andmiseks, veteranide ja seenioride eest hoolitsemist. Ta märkis CNE tähtsust Kanada 125. aastapäeval, öeldes, et nagu CNE on hea koht olemiseks, nii on Kanada hea koht

Ungari lippu internatsionaalsete väljapanekute hoone ees.

Foto: H. Oja

elamiseks.

Kõrge külaline too esile ungari vabadusvõitlejad, kes esimesena püüdis oma maa vabadust taastada. Tänavu on ungarlased fookuses tõetust ja näidatakse nende sia toodud rahvusprändit, mis rikastab ka Kanadat. Pühitseme siis seda riikust, mis teeb Kanada ainulaadseks mitmekultuuriliseks maaks, ja kuulutas siis CNE avatuse Kanadale ja maailmale.

CNE president Richard Stackhouse andis näituse avajale kindral-kuberner R.J. Hnatyshynile CNE medali, mis-järele külaline kirjutas CNE

külalisraamatusse oma nime 114-nda avajana.

Orkester mängis Ungari hümmi osavõja riigi aauseks; sellele järgnesid „God Save the Queen“ ja „O Canada“, mille ajal hakkas tõusma pikka lipuvardasse suva Kanada lipp; see peatati poolel teel, kuna selgus, et vahtraht oli tagurpidi, lasti alla ja viga parandati. Viga tegemata poleks lipu heiskamine uudistesse jõudnud, nüüd näidati seda televisioonis ja kirjutati ajalehtedele. Lipuheiskamisega oli CNE kõigile nähtaval avatud, kuna see lipp on nähtaval üle näituse maa-ala.

H.

Edgar Savisaar: see oli kahe poliitiku kohtumine

Edgar Savisaar üllatusvisiidist Venemaa presidendil Boris Jeltsinile juurde on ajakirjanduses napilt jutut olnud. Ka Eesti Raadiola ja „Rahva Häälele“ antud lühisutluses ei tahtnud hr. Savisaar arutatu üksikasjast pikalt rääkida. Ta ütles, et sõrased kohtumised sarnanevad poolelioleva raamatuga, mida võidakse veel mitu korda ümber kirjutada. „Räägime ajadest siis, kui nad valmis on,“ ütles Rahva-Keskerakonna liider, andes põhjust oletada, et reedene, nagu ta väljendas, kahe poliitiku kokkusaamine Moskvast ei pea viimaseks jääma.

Hoolimata suvest on eelmine valitsusjuht pidanud mitu tähtsat kohtumist. Venetsuealas viibides sai ta kokku president Pereziga, Soomes olles peaminister Ahoga ja eelmisel reedel oma tänava esimesel Moskvas käigul siis Boris Jeltsiniga, kellega ta on tuttav kaheksakümne aasta teistest poolest. E. Savisaar ütles, et huvi selle kohtumise vastu oli kahepoolne. Ta ise tahtis n.-õ. esimesest suust saada teavet praegustest protsessidest Venemaal ja nende võimalikust mõjust Eestile ning siinsele sisepoliitikale. Teiseks oli ta mures Eesti ja Venemaa suhetes üha kuhjuvate lahendamata probleemide pärast, mis nõnda järk-järgult võivad viia suure pauguni. „On vaja vastastikut arusaamist ja mõista üksteise seisukohti,“ ütles E. Savisaar oma visiidil põhjustest kokkuvõtte tehes.

Ekspeeministri arvates on Eesti ja Venemaa suhte halvenemise ka meid süüd. Ta tõi näiteks läbirääkimisi Vene vägede väljavõtmise ja nentis, et läbirääkimisi selle sõma toelises

Vaipade, mööbli ja kardinate puhastamine

Puhastame peoni mööblitüüpe ja igasuguseid vaipu, nil villaseid kui sünteetilisi, ka idamaiseid. Samuti igasuguseid kardinaid, draperilaid, vertikaalseid aknakatteid (verticaal blinde). Nõus sõitma Torontoist kuni 60 km.

Hel. George, 293-3352

OTSIN LAPSEHOIDJAT viieks päevaks nädalas

Helistada tel. 889-4435 peale kella 6.

tähenduses pole tänava olnudki. „Lihtsalt on jälgalt seistud oma positsioonidel,“ ütles E. Savisaar ja võrdles meid Leeduga. Ta leidis, et kui veel paar aastat tagasi olime uhked oma vaidliku poliitika üle ja tõime paupidiseks näiteks Vilniuse jääkuse, siis nüüd on olukord 100% muutunud. „Me oleme Baltikumis, ja mitte ainult siis, tuntuud oma jäiga poliitika poolest, Leedu aga suudab Moskvaga kokku leppida,“ toonitas E. Savisaar ja lisas, et kui idanaabriga oleksid toimunud tõelised läbirääkimised, siis oleksid Vene väed meil tänaseks ehk juba lahkunud.

Vastates küsimusele ummikku võimalikust lahendusest ütles E. Savisaar, et selle võit peitub meie sisepoliitika tsiviliseerimises. Samas nentis ta kahtlusega, et juba paar tundi pärast Moskva kohtumise lõppu hakkasid mõned Eesti valimisliidud levitama mitmesuguseid avaldusi, kus püüdis kas ise profiilit lõigata või süüdistasid teida profiilit otsimises. E. Savisaar pidas sellist lahendamist primitiivseks ja ütles, et tal on kahju, kui poliitilisel ülitähtsatele asjadele niimoodi lähenetakse.

HEIKKI TALVING

ONTARIO FINNISH RESTHOME ASSOCIATION
ONTARIO FINNISH RESTHOME FOUNDATION

SPECIAL MEETING & ANNUAL MEETING
Special Meeting —

September 12, 1992 — 1 p.m.
Bawating High School, North Street
Sault Ste. Marie, Ontario
Purpose: To approve revised By-Laws. Copies of proposed By-Laws available from O.F.R.A. Office, 725 North Street, Sault Ste. Marie, before September 12, and at Bawating High School September 12.

Annual Meeting —
Immediately following
Agenda according to By-Laws.
Local members are allowed one (1) proxy. Out-of-town official representatives may have ten (10) proxies. Other out-of-town members may have one (1) proxy. 1992 membership fees must be paid to have voting privileges. Fees may be paid at Bawating High School before special meeting begins. Proxy forms available at O.F.R.A. office, 725 North Street.

UNIVERSAL OVERSEAS SERVICES

1960 Ellesmere Road, Unit #6
Scarborough, Ontario M1H 2V9

Tel. (416) 438-7500

EKSPORT TEENIDUS BALTII RIIKIDESSE

- kindlustus, pakkimine, laos-hoidmine
- mitmekülgne saate-teenindus
- suured ja väikesed saadetised
- majapidamiseadmised, isiklikud tarbed ja üldkaubad

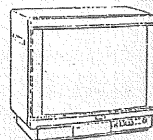
Samuti müüme välismaa tingimustele sobitatud elektrilisi seadmeid
220 volti/50 Hz

SONY

NATIONAL PANASONIC

kaasaarvatud TV, VCR, videokaamerad kiirutusahjud ja palju muud

Suures valikus külmkapid, pildid, sügav külmad, pesumasinad ja -kuivatajad, suured ja väikesed majapidamiseseadmed

RAHURANDA JÕUDNUD
ARMAST MEMMEKEST

Alviine R. Keller'it

sündinud 12. märtsil 1899 Võrumaal
surnud 17. augustil 1992 Torontos

mälestavad leinas

ASTRA
MAI-LIIS abikaasaga
KIT-Y-MAIA
SUGULASED kodumaal

„Armas Jeesus,
tee mind vagaks,
et ma rahulikult magaks!“

ARMAST SUGULAST JA SÕPRA

Alfred Jurss'i

mälestavad siigavas leinas

AUGUST
MARE
HELLE
MERIKE
KALJU

Ülempreester Kanadast

19.–26. juunini külastas Saaremaal välissaarlane, ülempreester Emanuel Lepik Kanadast. Võidupühal, 23. juunil osales ta koos Saaremaa praosti Feliks Kadariku ja Kuressaare Apostliku õigeusu kiriku segakooriga Abruka kalmistul üldhingealvusel. Sama päeva õhtul võitis ta koos kõigi Saaremaa õigeusklike preestritega osa õhtusest jumalateenistusest Kuressaare Püha Nikolai nimelises Apostliku õigeusu kirikus. Jaanipäeva, 24. juuni hommikul osales ülempreester Emanuel Lepik liturgilisel jumalateenistusel Kuressaare õigeusu kirikus ja teenis koos Feliks Kadarikuga, viis läbi pühitsemise sakramendi ning pidas pika jutluse. Emanuel Lepikul oli kirikus kohtumine ka oma kunagiste leerilastega 1942. aastast, kes tähistasid nüüd, 50 aasta möödumisel, oma kuldleeri. Kaugele külalisele andis ülempreester Feliks Kadarik üle mälestuseseme ja suure sületäie Saaremaa suvelli.

SULEV TRUUMURE

ÜRO rahujõudude peakorter Sarajevos sai tabamuse

Pühapäeva hommikul tabas ÜRO rahujõudude peakorterit Sarajevos shrapnellikild. ÜRO esindaja Mik Magnussoni sõnul ei saanud keegi hoones viibinutest siiski vigastada.

Reedel toimunud serblaste rünnaku ajal said vigastada viis ÜRO jõududesse kuuluvat Ukraina sõdurit, kelle punkrit tabas suurtükkikülv.

(Reuter—ETA)

Armast sõpra

Aino Männistu't

mälestavad kurbuses

LILIAN ja TOIVO SILLAOTS
REET, TIHU ja SUSAN

Meenemünt Eesti krooni tähistamiseks

Eestis anti välja meenemünt Eesti krooni kasutuselevõtu tähistamiseks 20. juunil 1992, mil kroonid kehtestati. Münti nominaalväärtus on 10 krooni. Münt on hõbedast (proov 923), läbimõõt 38,61 mm, kaal 28,28 grammi, serv rihveldatud.

Mündi ühel poolel on kujutatud suitsupääsuke (nii nagu 500-kroonisel paberrahal) ja nominaal tähis. Teine pool on nagu teistel rahadel, „Eesti Vabariik“ ja tammepärjaga ümbritsetud riigivapp.

Horvaatias toimuvad parlamendi- ja presidendi- valimised

Vaatamata pühapäeva hommikul Horvaatia idaosas alanud tulevahetusele on valijate osavõtt iseseisva Horvaatia esimestest presidend- ja parlamendivalimistest arvukas. Riigi 6000 valimisjaoskonna uste taha kogunesid enne avamist järjekorrad. Horvaatia diplomaatilistes esindustes välismaal on avatud 111 valimispunkti.

Kella ühetseistkümneks kohaliku aja järgi oli Osijek piirkonnas valimas käinud juba 45 protsenti valijate nimekirja kantuist. Horvaatia televisiooni ja uudisteagentuuri HINA teatel on osavõtt valimistest „massiline“ Dubrovnik, Sospici ja Sisaki regioonis.

Horvaadid peavad parlamendivalimistel otsustama 37 suurema ja väiksema partei vahel. Samuti tuleb valik teha kaheksa presidendikandidaadi vahel, kellest parimad võimalused on tõenäoliselt riigi praegusel liidril Franjo Tudjmanil. Siiski ei saa Tudjman poliitikavaatlejate arvates esimeses valimisvoorus absoluutset enamust.

(AFP—ETA)

Armast

Harald Normet'it

mälestavad leinas

õde ERIKA
ÕETÜTAR perega Eestis

Unustamatut, head sõpra

Harald Normet'it

mälestavad kurbuses

ELLA ja ARNOLD BOHL perekonnaga
SIINA ja MAX PERTENS perekonnaga
INES ja OLAF POLTOV perekonnaga

Siirdus Igaviku Radadele

Harald Normet

sündinud 22. juunil 1909 Virumaal Porkunis
surnud 16. augustil 1992 Dundas'es

mälestab leinas

HAMILTONI E. VÕITLEJATE
ÜHINGU LIHKESKOND

Armast

Alviine Keller'it

mälestavad ja avaldavad südamelikku kaastunnet
ASTRALE

MAIMU ja ALEKSANDER ERNESAKS

Lugupeetud krundiomanikku

Liivi Vahur'it

mälestab

ÜHING EESTI SUVEKODUD JÕEKÄÄRUL

Kauaaegset sõpra

„Estonia“ Jalgpalliklubist

Martin Jensen'it

mälestavad leinas

HARRY ja INGRID VAINO

R.S. KANE LTD.

6150 Yonge Street (66unapool Steeles Avenue'd)
North York, Ontario M2N 3W9
Tel. (416) 221-1159

KIRIKUD

TORONTO EMMANUELI EVANGEELNE KOGUDUS

240 Manor Rd. E.
Toronto, Ontario M4S 1R8
Tel. 488-1754
Pastor Aldor Laur,
42 Weekes Dr.
Ajax, Ont. L1T 3T2
Tel. 416-619-2031

Neljapäeval, 27. aug. kell 3 p.l.
Piiblitund Ehatars õp. Harry
Eller.

Pühapäeval, 30. aug. kell 11
hommi. JUMALATEENISTUS
Ehatars. Kõneleb A. Laur.
Lauluettekandeid.

Kell 2 p.l. Kogudusetund.
Kell 3 p.l. JUMALATEENIS-
TUS. Kõneleb A. Laur. Laulab
Ellen Quintal. Välismissiooni
ohver. (Buss Eesti Kodust kl.
1.15 p.l.).

Kell 6 p.l. Inglisekeelne JU-
MALATEENISTUS Lastekirik.

Teisipäeval, 1. sept. kell 11
hommi. Pensionide ja vabade
PALVEKOOSOLEK. Juhatav V.
Taev.

Kolmapäeval, 2. sept. kell 11
hommi. PALVETUND.

Neljapäeval, 3. sept. kell 3 p.l.
PIIBLITUND Ehatars. Õpetab
Harry Eller.

Pühapäeval, 6. sept. kell 2 p.l.
PIIBLIKOOl täiskasvanutele.
Õpetab A. Laur.

Kell 3 p.l. JUMALATEENIS-
TUS. Kõneleb pastor Erik Rahke-
ma Haapsalust, Eestist, Laulavad
Helen ja Aldor Laur. Issanda Sur-
ma Mälestamine.

Kell 6 p.l. Inglisekeelne JU-
MALATEENISTUS. Lastekirik.

TORONTO EESTI AP.ÕIGEUS KOGUDUS

R R 5, Orangeville, Ontario
Praost E. Lepik
Tel. 1-519-941-4309

Pühapäeval, 6. septembril kell
11 hommikul SURNÜALAPÜHA
JUMALATEENISTUS YORK
KALMISTUL (seksioon N —
seal, kus elmistel aastatel) ja pool
tundi hiljem seksioon R. 15.
Teenib ja jutustab praost E.
Lepik. Laulab koguduse segakoor
Margit Viia-Maiste juhatusel. Lau-
lulehed.

TORONTO EESTI SEITSEMENDA PÄEVA ADVENTKOGUDUS

804 Broadview Ave., Toronto
Broadview allmaaraadtee
trammipeatuse vastas,
hispaaniaste kiriklas.
Tel. 626-3417

JUMALATEENISTUS igal
laupäeval kell 9.30 hommi. ja kell
11 e.l. PIIBLIKOOlIGA. Kõik
eestlased on kutsutud!

EELK TORONTO VANA ANDRESE PEAPIISKOPLIK KOGUDUS

383 Jarvis St., Toronto,
Ont. M5B 2C7

Õpetaja: peapiiskop Udo Petersoo
3714 Beechollow Cr.
Mississauga, Ont. L4Y 3T2
Tel. 624-6128 või 625-5930
kirikus 623-5172
Organist
Lembit Aveson

Pühapäeval, 30. augustil kell 4
p.l. pühapäevane JUMALATEE-
NISTUS.

Pühapäeval, 6. septembril kell
11 hommikul pühapäevane JU-
MALATEENISTUS.

Pühapäeval, 13. septembril
SURNÜALAPÜHA JUMALATEE-
NISTUSTES YORK KAL-
MISTUL.

Kivaltari juures kell 3 p.l. ja
PALVETEENISTUS (section 10)
kell 4.15 p.l.

Pühapäeval, 20. septembril kell
4 p.l. pühapäevane JUMALATEE-
NISTUS (muudetud aeg).

Pühapäeval, 27. septembril kell
4 p.l. KODUMAALIT LAHKU-
MIST JA TAASVABANEMIST
TAHISTAV JUMALATEENIS-
TUS.

Käsitööring alustab oma töoga
teisipäeval, 8. septembril kell 11
hommikul. Kõik käsitööhuvisel on
teretulnud.

ÕPETAJA KÕNETUNNID nel-
japäeviti kell 4–8 p.l.

PEAPIISKOPPI JA EELK KON-
SISTOORIUMI KÕNETUNNID
kolmapäeviti kell 10 homm. kuni
2 p.l. Tel. 925-5465 või 624-6128.

TORONTO EESTI BAPTISTI KOGUDUS

883 Broadview Ave.
Toronto, Ontario M4K 2P9
Tel. (416) 465-0639
Pastor Jüri Puusaag
29 Vicora Linkway
Don Mills, Ont. M3C 1A3
Tel. (416) 696-2701

Pastori kõnetunnid kolmapäe-
viti kell 10.00–12.00 koguduse
kantsleis.

Pühapäeval, 30. augustil kell
11.00 JUMALATEENISTUS.
Kõneleb Argentinast, P. Mere,
V. Krabi. Solist M. Wiibiks.

Kolmapäeval, 2. septembril kell
19.00 PIIBLITUND P. Kaups, J.
Puusaag.

Pühapäeval, 6. septembril kell
11.00 JUMALATEENISTUS.
Issanda surma mälestamine.
Kõneleb Haapsalu koguduse
pastor E. Rahkema. Segakoor.

Teisipäeval, 8. septembril kell
11.00 PALVEHOMMIK.

Kolmapäeval, 9. septembril kell
16.00 PIIBLITUND EHATARES —
„Jeesus Kristus Psalmides“.

Kell 19.00 PIIBLITUND JA
KOHTUMISÕHTU Haapsalu ko-
guduse pastori Erik Rahkema'ga.
Pühapäeval, 13. septembril kell
11.00 JUMALATEENISTUS.
Kõneleb E. Rahkema, solist A.
Kaups.

TORONTO KOLMAINU EESTI EV.-LUT. USU KOGUDUS

Kirik: 619 Sherbourne St.,
Toronto (Sherbourne'i allma-
jaam on kiriku kõrval).
Õpetaja O. Gnadeniteich
112 Fallinbrook Rd.,
Scarborough, Ont.
M1N 2T6
Tel. 698-7977 või 284-4191
E. Lepik koguduse esimees
Kirikukantsleis tel. 921-9417

JUMALATEENISTUSEL pü-
häpäeval, 6. sept. kell 2 p.l.
jutlustab külalisena õp. Hugo
Jaanus Saksamaalt. Pärast jumala-
teenistust kõneleb külaline Eesti
kirikuelust Lõuna-Ameerikas ja
praeguse Eesti kirikuliikluse olukor-
rad Saksamaal, Pariisis ja Shveit-
sis.

EELK PEETRI KOGUDUS TORONTOS

817 Mt. Pleasant Rd. Toronto
Ont. M4P 2L1
Tel. kiriku kantsleis 483-5847
Õpetaja Andres Taul 733-8215
Õpetaja Gustav Piir
Organist dr. Roman Toi

Pühapäeval, 30. augustil kell
11.00 JUMALATEENISTUS.
Jutustab õp. G. Piir.

Pühapäeval, 6. septembril kell
11.00 JUMALATEENISTUS ar-
mulauaga. Jutustab õp. G. Piir.

Pühapäeval, 13. septembril kell
11.00 JUMALATEENISTUS.
Jutustab õp. G. Piir. Pärast teenis-
tust leelirale registreerimine väi-
keses saalis.

Pühapäeval, 20. septembril kell
11.00 JUMALATEENISTUS ar-
mulauaga. Jutustab õp. G. Piir.
Pärast teenistust õp. Piiri lahkumi-
se koosviibimine all saalides naisri-
gi korraldusel.

Koguduse naisring alustab
tegevust 16. septembril kell 13.00.
Uued liikmed teretulnud.

Inglisekeelsed JUMALATEE-
NISTUSED igal pühapäeval kell
9.30.

Õp. G. Piiri kõnetunnid on
teisipäeviti kell 9.30–13.00 ja õp.
Tauli neljapäeval kell 6.30–8.30.
Kantslei tunnid teisipäeval ja
neljapäeval kell 10.00–15.00.

Budapestis mälestati Raoul Wallenbergi

Esmakordselt pärast II
maailmasõda mälestati Budapestis
Rootsi diplomaati Raoul
Wallenbergi, kes sõja ajal päästis
tuhandeid ungari juute Hitleri
gaasikambreist. Sel puhul avati R.
Wallenbergi mälestusmägi ning
ungari pealinna algas rahvusva-
heline sümposion diskrimineeri-
mise ja vähenusrahvuste pro-
bleemist Rootsi ja Ungari juristide
ning ajaloolaste osavõtul.

Kihnu Jõnn maeti kodusaarele

Kuulus Kihnu laevakapten Enn
Uuetoa, keda Kihnu Jõnniks kut-
suti, hukkus tormisel sügisel
19. novembril 1913 koos oma
viimase laeva „Rock City'ga“ ja
ühe selle meeskonnaliikme Taani
rannikul Blavands Huki juures. Ta
maeti Oksby surmaale. Temaga
samas laeva puhkava mehe säil-
med arvatakse olevat laeva
samasest puusepa Karl Jerkwelti
omad.

E. Uuetoa sündis 3. det. 1848.
aastal Kihnus. Oma meesõitis
alustas ta madrusena väikesel
kivilaeval. Tema kaasaegsete
mälestuste põhjal oli ta õppinud
kolm päeva ka Paldiski
merikoolis. Lõa sõita kaptenina
sai ta kui praktik kuuasekse
avaridite mereõiduse eest. Jõnn
sõitis enamasti laevadel, millega
teised kaptenid ei julgenud merele
minna. Vanadest oled need pur-
jekad nii küüru vajunud, et ahtrist
võõri ei näinud.

Kihnu Jõnn pidi kodumaale
jõudma 27. juulil „Nord
Estoniaga“. Sünnisaarele ümber-
matmine pidi toimuma päev-päe-
hiljem.

H.

**KRAANID — parandused,
uuedused. Ventilatorid
kõiki, vannituppe ja põõn-
ingule. Elektriliste ja muude
majapidamistarvete parandus.**

TALLINN TRADE
762-9190

VABA EESTLANE

kaks korda nädalas

1991 a. tellimishinnad KANADAS koos käibemaksuga (GST)

**Aastas \$81.—; Poolaastas \$46.—;
Veerandaastas \$26.—**

Tellimishinnad VÄLJASPOOL KANADAT:

Aastas \$105.—; poolaastas \$55.—; veerandaastas \$32.—

TELLIMINE I KLASSI POSTIGA (kiripostiga):

KANADAS: Aastas \$81.—, poolaastas \$43.— ja veerandaastas \$43.—

TELLIMINE I KLASSI POSTIGA (kiripostiga) USA:

Aastas \$150.—, poolaastas \$80.— ja veerandaastas \$43.—

VÄLJASPOOL KANADAT ja USA LENNUPOSTIGA:

Aastas \$178.—, poolaastas \$96.— ja veerandaastas \$53.—

Addressi muudatus \$1.—.

Üksiknumbri hind \$1.00.

**Pangatsekk või rahakaart kirjutada
FREE ESTONIAN PUBLISHERS nimele.**

Tellimine saata

VABA EESTLANE

120 A Willowdale Ave., Willowdale, Ont. M2N 4Y2

Palun mulle saata VABA EESTLANE aastas / poolaastas /
veerandaastas — tavaline / kiripostiga alates
..... 19 Tellimise katteks lisan \$
siinjuures rahas / tshekiga / rahakaardiga.

(Raha saata ainult tähtkirjas).

Nimi:

Address:

Murray E. Newbigging

Matusetööbüroo

Aastakümnete kogemuse eestlaste teenimiseks. Oskuslik nõuanne
ja mõdukad hinnad.

M. WAYNE HAMILTON
Funeral Director

733 Mount Pleasant Rd., Toronto, Ont. M4S 2N4
(Jounapool Eglingtoni)

Helistada tel. 489-8811 • 489-8002

Hooldekodudest Eestis

Neil päevil käis meil toimetuses külas noor, 28 aastane Torontost-pärit sotsioloog, kes praegu Eestis töötab sotsiaal-hoolekandelse uurimistöö alal. Ta esitles end kui Peeter Ilves, Torontost, lõpetanud kaks sinset ülikooli — tal on kohalik magistriskraad (BA) York'i ülikoolist ja veidi kõrgem (master) sotsioloogia alal Toronto ülikoolist (MSW). Aga laseme tal endal rääkida oma tööst ja tegevusest Eestis ja miks ta praegu Kanadas on.

Mis tööd Te siis teete — seal kaugel Eestis?

„Meie põhiliseks ülesandeks on uurida hooldekodusid Eestis — et uurida nende kodude süsteemi — neid on kokku 13 — ja me peame otsustama, kuidas neid kodusid ja nende süsteemi parandada — kas nende vähendada või hoopis ära kaotada. Või ehk neid veelgi laiendada ja nende olusid parandada.“

Kas see Jämejala kodu on ka seal hulgas kus president Pütsu olevat kunagi kinni peetud?

„Ma ei ole kindel — aga ma arvan küll. Igal juhul on meie ülesandeks neid uurida ja otsustada, mida oleks nendega otstarbekohasem teha.“

Kes on siis need meie?

„Jah, kui ma ütlen meie, siis pean ma meie gruppitu tuvustama — nagu ma ütlesin, olen ma Torontost, vanemad elavad siin, kahelt ülikoolilt on kraadid — meie grupp muuseumi on nelja-iskuline — teine mees kes minuga koos töötab, Lauri Leppik, on Tallinna pedagoogikaliikooli sotsiaaltöö kateedri juhataja asendaja — see on pikk nimi, alati raske välja öelda. Siis kolmas isik on doktor Külli Pöder, kes on Tallinna Psühhoneuroloogia haigla psühhiaater. Siis veel on Tiina Kangro, kes on Eesti Televisiooni reporter ja produtsent. Tal on pikaajaline huvi vaimsete puuetega isikutega vtu — ta töötab meiega koos, hiljem teeb sellest ehk telefilmi. Finantseerib Eesti valitsus, Hooldeasutuste tegevust.“

Kes Teile need fondid hääletab — see on ju hulk raha?

See tuleb eelarvest — oleme optimistlikud ja ootame, et nüüd varsti tuleb uus valitsus veelgi meid edutab. Saima ka toetusraha korporatsioon Sakalalt. Tahaksin ka sidemeid luua siinsete org'idega.

Kas sinine CESO on teid ka aidanud? See tähendab, Kanada abiorganisatsioon?

„Ei, see ei kuulu nende pädevusse — CESO tahab rohkem pensionäre. Robert Kreem käis ju nende egiidi all Eestis — ma olen temaga hea tuttav. CESO otsib inimesi, kes tahavad sinna õpetama minna ja kes on nõus seal ilma palgata töötama.“

Kas arvate, et nad võtavad seal ka teie nõu kuulda — või tahavad ainult siit materiaalselt toetust?

„See on väga hea observatsioon — nad tahavad jah rohkem materiaalselt abi. Kuid selline mõdelmali on inimestel, kes kaua on süsteemis töötanud. Üks psühhiaater ütles mulle otse välja, et teie nõu ei ole siin vaja, ainult materiaalselt. Nad ei ole sugugi veendunud, et meie süsteem siin on parem — auasi ka, halb on endal, et see mida nad teevad ei ole üldse vastav maailmastandardile. Seal kasutatakse minu meelest liiga palju drooge, mida alati vaja ei ole. Seda ei kiideta

enam moodsamal ajal heaks.“

Kuidas on Teie oma töögrupp liikmetega?

„Need on noored inimesed, kõige vanem on 31 aastat vana — need on meie õpetusele väga vastuvõtlikud.“

Seda ehk küll, aga kas on neil ka hääleloogust mõnes ministeeriumis — ma mõtlen, kas nende ideesid vastu võetakse, et teeksime ülevaate sellest süsteemist — sealjuures on meil välja arenenud üks teine kõrvaline projekt — tahame luua ühe sellise büroo — kas valitsusega seoses või iseseisva — kuid tahame luua ühe sellise ameti nagu siingi on — „patient advocacy office“ — patsientide huvide kaitsjad, selleks on palgatud inimesed kes valvavad, et patsientidele ülekohtu ei tehta.“

See on siis midagi „ombudsmani“ sarnast?

„Jah, midagi sellist — mõnikord lähevad nende ravimiseetodid liiga kaugele. Kui meie esmäärk ei ole seda probleemi ise lahendada — me peame ainult nõu andma, millised muud meile sead jäävad. Seal on mõnikord asjad õige hullud, neil on suur personali puudus, näiteks üks meditsiin 150 inimese peale ja siis kaks nn. „sanitari“ — nende sanitarid on ise tihti hoolelused ja vaevalt funktsioneerivad kõrgemal tasemel — see ei ole otstarbekohane ja sellise probleemid nagu füüsiline ja seksuaalne vägivallad eksisteerivad — karistused on tavalised, patsiente pannakse nn. „kin-nisse ruumi“, inimesed keda karistatakse üksikvangistusega selliste asjade eest nagu alkoholi tarvitamine — see on minu meelest võimu kuritarvitamine.“

(Järgneb)

Leedu muretseb Eesti pärast

VILNIUS — Leedu ülemnõukoogu esimees Vytautas Landsbergis muretseb Venemaa Eesti-vastaste propagandarünnakute pärast. Ta väljendas kartust sõnadega, et Venemaa ründab nii ajakirjanduse kui ka kõrgemate võimustruktuuride kaudu pidevalt Eestit, esitades Eesti vastu kõikvõimalikke süüdistusi, mis meenutavad väga propagandasõda, mida endine N. Liidu juhtkond paar aastat tagasi pidas Leedu vastu. Kui järga poliitika pooldajail peaks Venemaa edu olema, tekib terves Balti rajoonis äärmiselt ohtlik situatsioon. Ta kriitiseeris ka sotsia, et Eestil puudub ühtne idapoliitika. BNS

„Mister Estonia 1992“ hr. Bruno Pöld, kes on Sixtina mannekeenikooli õpilane ja loodab tulevikus teha karjääri fotomodellina. Foto: P. Pikkur

„Kroonitud pead“ Eestis

Kui esimene eesti pereproua kroonimine oli õnnelikult lõppenud ja värskest „Missis Estonia '92“ küsiti, mida ta tahab öelda teistele Eestimaa pereprouadele, siis vastas ta: „Arge kullakesed laske oma mehel ise sokke pesta, triikida, ja süüa teha. Laske tal olla Mees. Säälitage kodurahu ja ärge kunagi rääkige oma mehest halvasti!“

Esimene „Eesti Missis“ on 25. aastane ja on olnud abielus, nagu ta ise ütles, juba seitse aastat. Koos abikaasa Eedo ja kahe lapsega, kahe-aastase Oskari ja kuue-aastase Kristeriga elavad nad Tallinnas kahekoelises korteris. Proua Margit on lastega kodus ja õpib Pedagoogika ülikoolis kultuurharidust.

Kaks kuud Sixtina mannekeeni-de koolis sai Margit Noor, koos teiste 12-nel finalistiga, seliskondlikku lihv ja on nüüd valmis minema „maailma vallutamise“, kui mees Eedo midugi nõus on. „Tahaksin luua oma firma, mis tegeleks kas sporti või kultuuri vallas ja kolmas beebi võiks ka veel olla.“

Esimesele „Eesti Missisile“ pani võitjakrooni pähe värske „Eesti Mister“ — hr. Bruno Pöld, kes oma 190 sm. kõrguselt küsis viisakalt, kas võib prouale ka võidu puhul musa anda. Võiis küll!

„Eesti Missis 1992“ Proua Margit Noor, 25-aastane. Unistab oma firmast. Foto: P. Pikkur

TALLINN \$889.00*

9. sept. lahkumine Torontost.
Viimane otselend. Tagasi New Yorgi kaudu
*Lennuväljamaks ekstra

EESTI HOTELLID — Uued hinnad

Tuba kahele etetellimiseks

VIRU —\$89.00 Uus hind \$70.00
OLÜMPIA —\$85.00 Uus hind \$75.00

Goliger's
Travel
SINCE 1955

OPERATED BY ORAV TRAVEL INC.,
5650 YONGE STREET, (at Finch)
NORTH YORK, ONTARIO M2M 4G3
Tel. (416) 221-3113
FAX (416) 221-4885
ONTARIO REG. 3228277

KGB materjalid kadunud

Tarkus tuleb ikka tagantjärele. Nii pidi konstateerima ka Eesti Ülemnõukogu komisjon, mis pidi tegelema KGB likvideerimisega. Üks selle komitee või komisjoni liikmeid oli ka endine Tallinna linnaape Hardo Aasmäe, kes teatas pressis esindajatele, et kõik KGB arhiivid ja muud materjalid on kenasti üle võetud ja on komisjoni hoole all. Pagari tänavaa hoone on pitseeritud ja kõik on paremas korras. Nüüd ilmneb et „dokumendid“ „tema enese toimik, ja muu kraam on kõik kadunud. Järele on küll hunnik pabereid, kuid mitte see, mis pidi olema. KGB ülemus, erukindral Rein Sillar, käib süütu näoga ringi

nagu Joosep Toots, kes teatavasti oli puu otsas kui pauk käis. Pauk võib aga tulla igal ajal, sest kadunud on agenduurit nimekirjad ja salakorteri aadressid. Ainsana on tõesti üle võetud nii Tartus kui Tallinnas telefonide pealkuulamis-eadmed. Mida nendega peale hakata, ei tea praegu keegi. Kadunud on elektroonika, video ja fototehnika, diktofonid, kogu audio-video arhiiv. Nagu poleks peale ajalehe „Pravda“ KGB-i midagi olnudki. Komisjoni esimees Rein Järlik on süge, sest valged traageliidid on kõikjal näha. Mis saab edasi? Sellele küsimusele jättis ta vastamata. Selge on et mehed oma jonnid ei jäta. Eestimaa on nii väike et siin kaua ei varja midagi.

P. PIKKUR

SUMMER SALE

All stock drastically reduced

Choose from our complete selection of high-quality fashion furs ... at their lowest prices ever.

Here are some examples;

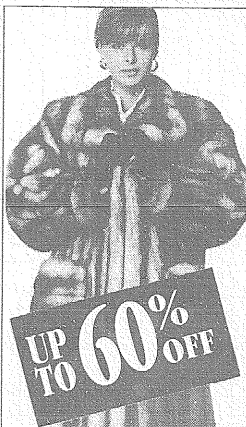
FOREST GREEN SHEARED
BEAVER & PERSIAN LAMB
7/8 COAT
Reg. \$4895. Sale \$2995.

'LET-OUT' MUSKRAT COAT
Reg. \$2895. Sale \$1495.

LYNX COAT
Reg. \$9300. Sale \$4650.

CRYSTAL DYED RACCOON
COAT
Reg. \$3850. Sale \$1895.

FEMALE, PEARL MINK COAT
Reg. \$6795. Sale \$2995.

FURS by FINN
191 Eglinton Avenue East
(At Mount Pleasant)
488-1701